

GLAS GORENJSKE

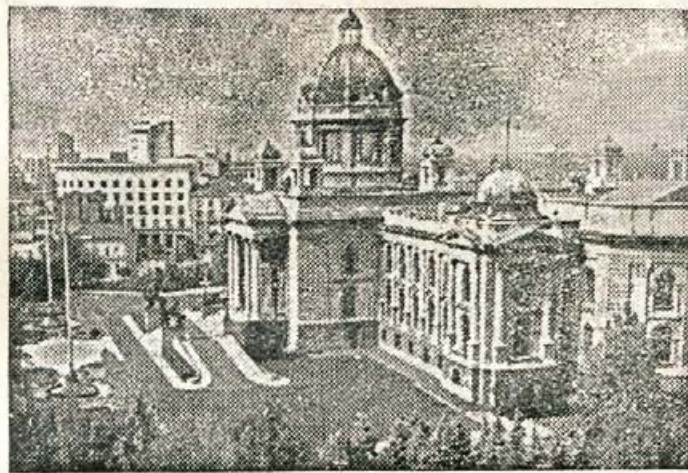
UREJA, UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOČI RACUN PRI NB KRANJ-OKOLICA ST. 624-78-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 300 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESECNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 8 DINARJEV

Pocenitev blaga

Z uredbo zveznega Izvršnega sveta so manufakturne trgovine pričele 9. novembra prodajati tekstilno blago za 23 odstotkov ceneje, kot so bile cene 1. avgusta. Podjetja bodo znižala cene tekstilnega blaga tako-le: bombaž, tkanine (bela platna, barhend, flanele, impregnirano platno, bombažno blago za ženske obleke, predpasnike, srajce ipd.) za 25 odstotkov; volnene vlečene tkanine (blago za moške in ženske obleke, ne kamgarni) za 18%; volnene česane tkanine (kamgarni, krombi za plašče) za 15%; tkanine iz umetne svile za 35 odstotkov; tkanine iz prave svile za 20 odstotkov; bombažno konfekcijo za 20 odstotkov; volneno konfekcijo za 15 odstotkov; nogavice (vseh vrst) za 35 odstotkov, bombažno trikotažo in pozamenterijo (ženske in otroške majice, garniture za dojenčke ipd.) za 18 odstotkov; volneno trikotažo za 13 odstotkov; svileni trikotaji za 15 odstotkov; bombažni sukanec za 20 odstotkov; volna za pletenje za 15 odstotkov.

Zaradi zagotovljenih surovin in ustvarjene proizvodnje je tekstilna industrija letos zadovoljila potrebe notranjega trga. Ker je bila cena tekstilnega blaga razmeroma visoka in je omejevala potrošnjo, bo ta Uredba vskladila odnose med proizvodnjo in potrošnjo. Trgovinska podjetja, zadruga in tekstilne prodajalne podjetja so dolžna na vsaki posamezni vrsti blaga označiti dosedanje in znižane cene ter jih na vidnem mestu izobesiti.

Ta pocenitev ni prišla slučajno ali pa morda z gotovim namenom. Prišla je zato, ker so tovarne izdelale dovolj blaga za naše potrebe. Po drugi strani pa je to pocenitev brez dvoma pospešila tudi letošnjo letnina, ki je po zaporednih težkih, katastrofalnih letih bila vendarle enkrat dobra. Prav to je narekovalo Izvršnemu svetu, da poceni tekstilno blago in zniža tekstilni industriji stopnje akumulacije, kar bo v doglednem času vsakekor vplivalo tudi na pocenitev prehranbenih artiklov.

Ljudska skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije

Tomo Brejc med svojimi volivci v Medvodah

V nedeljo, 8. novembra 1953 je mladina organizirala predvolilno zborovanje, katerega se je udeležilo okoli 1500 ljudi. Tovarš Tomo Brejc se je zahvalil volivcem za zaupanje, ki so mu ga izkazali, ko so ga predlagali za svojega poslance. V svojem govoru se je dotaknil tudi vprašanja Trsta. Poudaril je, da je naša država mnogo pridobila na ugledu, kajti njena iskrena želja, da ohrani mir, je očitna ne samo v besedah, ampak tudi v dejanjih. Pripomnil je, da so se jugoslovanski narodi vedno borili za pravičnost in da so tudi sedaj pripravljeno dati življenja za svoje pravice.

Nadalje je kandidat govoril o pomenu volitev. Volitve, ki so že za nami, in volitve, ki bodo 22. t. m., bodo dokazale, da so naši narodi, strnjeni v skupnosti in enotnosti, upravičeni zahtevati, kar je njihovega.

Dotaknil se je tudi gospodarskih vprašanj. Dejal je, da bomo v naslednjih 10 letih dali za gospodarski razvoj 640 milijard dinarjev.

SZDL Goriče vabi k tekmovanju

Občinski odbor SZDL v Goričah je na svoji seji sklenil, da napove volilno tekmovanje vsem občinskim odborom Socialistične zveze v kranjskem okraju v treh točkah: katere organizacija SZDL bo najboljša okrasila volišča, katere volišča bodo najprej zaključila z volitvami in katero volišče bo doseglo največji odstotek udeležbe.

Okrajne takse in prometni davek

V uradnem listu LRS št. 36 z dne 22. oktobra 1953 je bil objavljen Odlok okraj. ljudskega odbora Kranj o uvedbi okrajnih taks in prometnega davka. Predpis tega odloka veljajo že od 22. oktobra 1953. Pobrane okrajne takse in prometni davek so proračunski dohodek okrajnega proračuna in občinskih proračunov in se smejo uporabiti samo za komunalne gradnje. Okrajne takse in prometni davek se ne morejo pobirati v primerih, ko je po veljavnih predpisih priznana oprostitve od taks ali prometnega davka.

Dokler ljudski odbori mestnih občin Kranj, Trzin in Skofja Loka ne izdajo svojih odlokov o lokalnih davčninah, velja odlok Okrajnega ljudskega odbora Kranj tudi za mestne občine.

Okrajne takse se plačujejo s posrednimi lokalnimi taksi in znamkami. Prometni davek pa se plačuje v gotovini. Dokler takse znamke ne bodo izkane, se plačujejo okrajne takse v gotovini in sicer pri OLO ali pri občinskih ljudskih odborih, kjer se odda vloga, ali pa se lahko nakaže po položnici, rač. št. 624-3297-03, Okr.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Po volitvah - pred volitvami

Delavci pokazali največjo politično zavest

Ob rezultatih volitev v okrajne zbornice proizvajalcev

Ko je bila prejšnja številka našega tednika že v tisku, so po Gorenjskem potekale volitve v okrajne zbornice proizvajalcev. Zato takrat še nismo mogli priobčiti našega komentarja o teh volitvah, pa tudi o izidu nismo mogli obvestiti svojih bralcev.

Volitve so torej za nami. Pa tudi če tem volitvam ne bi sledile tiste v republiške in zvezni zbor, se politično zanimanje po volitvah prejšnjega tedna ne bi poleglo, ker socializem pač ni karadordjevičevska pretoklost s kampa-njami demagoških objub in predvolilnih razburjanj, ampak proces nenehnega gospodarskega, družbenega in političnega razvoja. K temu živemu, zavestnemu, socialističnemu zanimanju so v zadnjem mesecu dodali svojo mero še vrhovni oblastniki zahodnih sil s prošlo osmo oktobrsko odločitvijo in italijanski imperikalizem s svojimi nespametnimi in krvavimi posegi po naših nacionalnih pravicah — in nam tako omogočili, da ob tej priliki vidimo, kako daleč se je že razvil naš nov nadnacionalni, resnično socialistični patriotizem.

V tej luči je možno in potrebno, da si ogledamo rezultate volitev in da se zamislimo nad političnim položajem, kakršen je na Gorenjskem.

Udeležba na volitvah v okrajne zbornice proizvajalcev je bila zadovoljiva, prav tako sam potek in ostalo. V radovljiskem okraju je bila udeležba 89-odstotna v industrijski skupini, v kmetijski pa 86-odstotna. V kranjskem okraju sta ustrezni številki 87% in 72%, v ljubljanskem okoliškem okraju pa je bila povprečna udeležba tudi 87%. Če upoštevamo upravičeno odsotne, je abstinenca

povsem neznatna, razen v nekaterih osamljenih primerih v kmetijski skupini in pri obrtnikih, ki kažejo, koliko je odvisno od dobrega dela političnih organizacij v dotičnih krajih. Tako so se n. pr. obrtniki v Domžalah udeležili volitev prav maloštevilno, dočim so v Črnučah vsi odšli na volišče.

Spet so delavci pokazali največjo politično zavest. Zelo vzpodbudni so nekateri primeri iz radovljiskega okraja, ki zaslužijo, da jih navedemo. Kolektiv elektropeč teseniške železarne je v počastitev volitev v 24 urah opravil kar 6 šaftov, kar je sicer težko dosegljivo. Na volišče so prišli tudi neki tovariši, katerih odsotnost bi bila prav razumljiva. Tovariša Jakob Mihelič in Viktor Klinar iz Jeseniških Rovt, ki sta že v letih, sta oba prišla volit, čeprav prvi boluje že več mesecev, drugi pa ima nogo v mavcu. Božidar Volf se je iz Bohinjske Bistrice pripeljal volit na Jesenice, pa je imel visoko temperaturo. Tovarišica Ivanka Jonke iz Hrušice je prišla na volišče z vodicem, ker ima poškodbo na očeh, itd.

Prva podrobnost, ki nas v sestavu novozvoljenih zborov proizvajalcev neprijetno preseneča, je krivično, porazno majhno število žena. Ali si delovne žene kranjskega okraja z svojo volitvijo, t. j. »žensko« industrijo res niso zaslužile več kakor eno samo predstavnico v okrajnem organu ljudske oblasti?

Poklicni sestav novozvoljenih teles je takle: V radovljiskem okraju je bilo izvoljenih 23 delavcev (med njimi 3 obratovodje), 6 direktorjev, 2 srednja kmetja, 3 uslužbenci, 2 inženirja in tehnik in 2 obrtnika. (med kandidati je bilo 44 nameščencev, 43 delavcev in 3

obrniki, kar kaže, da so volivci pokazali večjo zrelost, kakor pa tisti proizvajalci, ki so predlagali kandidate). V kranjskem okraju: 25 uslužbencev (med njimi je 13 direktorjev in 12 uslužbencev (4 direktorji), 2 obrtnika, ostali pa so kmetje. Tudi tu je bila izvoljena samo ena žena.

Preseneča visoko razmerje uslužbencev, zlasti direktorjev. Videti je, da je bilo še presneto premalo poudarjanja vloge zborov proizvajalcev, posebno v kranjskem okraju. Ni dvoma, da sindikati, Socialistična zveza in komunisti niso storili tujšega, kar čas zahteva od njih. Nekatera sindikalna vodstva, ki sicer silno poudarjajo koristi delavskega razreda in zabavljajo, kadar občinski organi ljudske oblasti ne sprejmejo takšnih sklepov, kakršni bi morali biti, sama pa ne napravijo prav ničesar, da bi vzpodbudila udeležbo delavcev v takih organih in njihovo zanimanje za občinske načrte, — danes nosijo precejšen del krivde, da izvoljeni zbor proizvajalcev ni to, kar naj bi bil že po svojem imenu, pa tudi namenu in vlogi. Ni se čuditi, da v takih sindikalnih vodstvih še ni prodrli duh ustvarjanja socialističnih odnosov, ko pa se lahko najdemo tovarne, kjer se funkcije mojstra, člana upravnega odbora in komiteja Zveze komunistov birokratsko združujejo v eni sami osebi.

Kriva pa so tudi objektivne dedščine. Nad 4.000 kranjskih delavcev se vozi na delo iz okolice, kjer so izpostavljeni vplivu klerikalizma in drobno-lastniške miselnosti. S polovico svojega bitja so še na kmetskih. Delavsko upravljanje jim še ne pomeni življenjske potrebe. Tako miselno podnebje je kakor malašč ustvarjeno za gledanje, da je »za nas še najboljše, če izvolimo direktorja, da se bo potegoval za našo tovarno«.

In že smo pri sebičnem individualizmu, ki smo ga tudi opazili pred minulimi volitvami. Ni malo podjetij — med njimi je tudi Železarna, — kjer so se pullili samo za »svoje« kandidate, pa je ta težnja šla do takega nesmisla, da so proizvajalca iz 21 članske kolektiva v Sovodnju predlagali za svojega zastopnika v zveznem zboru proizvajalcev.

Razen o vsem pozitivnem, ki se je pokazalo pri volitvah v preteklem tednu, je razmisлити vsaj o teh omenjenih napačnih in škodljivih pojavih (čeprav jih je še več). Pa ne samo razmisliti. Potrebna je vztrajna, ostra politična borba proti njim in njihovim nosilcem. (Če se jim ne zoperstavimo, smo sami njihovi nosilci.) To velja za vsakogar, predvsem za komuniste, Socialistično zvezo in sindikate. Slednji bodo v kranjskem okraju vendar že morali začeti opravljati močnejšo konstruktivno vlogo v razvijanju socialistične, delavske demokracije.

Z zborovanja so poslali resolucijo Centralnemu komiteju mladine v Beograd, ki jo zaključujejo z besedami: »Tujega nočemo — svojega ne damo!«

Kandidati na zborovanju

Na željo članov Socialistične zveze delovnega ljudstva je več poslanskih kandidatov za Republiški in Zvezni zbor nastopalo pred volivci v raznih krajih radovljiskega okraja. V torek zvečer je govoril v Bohinjski Bistrici poslanski kandidat za Zvezni zbor tovarš Franc Perovšek. V četrtek je na prošnjo Okrajnega odbora SZDL govorila v sindikalni dvorani tovarne »Veriga« v Lescah tovaršica Vida Tomšičeva. Razen kolektiva »Veriga« so se predavanju udeležili tudi prebivalci Lesca in nekaterih okoliških krajev. Na pobudo renskega odbora SZDL na Javorniku je bilo tam tudi večje predvolilno zborovanje, na katerega so povabili tovarša Fr. Perovška. Na terenu Ukova na Jesenicah je govoril tovarš Mirko Zlatnar, kandidat za Republiški zbor. Podobna zborovanja so bila tudi na Bledu in v Mojstrani, bodo pa še v Kranjski gori, Kropi in drugod.

Zgraditev nove pekarnice je neizogibna

Šušmarstvo močno ovira obrt - Treba bo vskladiti družbene prispevke med socialističnim in privatnim sektorjem

Na svoji zadnji seji je LOMO Kranj razpravljalo o stanju obrti, tako o socialističnem kot o privatnem sektorju. Razvoj socialističnega sektorja obrti je dosegel že tako višino, da je vrednost proizvodnje dosegla vrednost privatne obrti. Tako, kot je bil socialistični sektor okrnjen v prejšnjih letih zaradi centralnih uprav, knjigovodskih centrov itd., tako se je to stanje z leti izpremenilo, socialistični sektor obrti je lahko pričel sproščeno delati. Socialistična obrt je z uspehom pričela konkurirati privatni, kar je v obrti zelo važno.

Posebno poglavje obrti je sušmarstvo, ki je zajelo tak obseg, da bodo nujno potrebni administrativni ukrepi, ki bodo zaježili to neojalno konkurenco socialističnemu in privatnemu sektorju. Kot je znano, imamo v obrti čedalje manj vajencev in pomočnikov, celo nekateri mojstri so raje zaposleni v tovarni. To stanje pa je rodilo sušmarje zlasti v tistih strokah, za katere ni dovolj strokav. Kvalificirana delovna sila, ki je zaposlena v industriji, po opravljenem delu v tovarni doma opravlja svoj poklic, s čimer se neposredno prizadeva obrtniki. S tem ilegalnim delom vnašajo v poslovanje zmedo. Obrtniki, ki so prizadeti, pa odklanjajo prijavo teh ljudi oblastnemu organu in nujno je, da se je

pojavi mnenje, da sušmarstvo ne ogroža njihovega gospodarskega stanja.

Za oblast je odprava sušmarstva zelo važna. Predvsem je vprašanje, ali sta material in morda tudi orodje nabavljeno v trgovini, ali pa kar v tovarni. To velja slasti za sušmarje kovinske stroke, ki imajo v Kranju dovolj priložnosti za ilegalno nabavo orodja. Po drugi strani pa ti ljudje ne dajejo družbenega prispevka, ki so ga po zakonu sicer dolžni. Uporabljajo ga na nezakoniti način za svoje potrebe.

Plače so v socialističnem sektorju določene po tarifnem pravilniku, ki so jih podjetja sama postavila. V privatnem pa se določajo s kolektivnimi pogodbami. Pri določanju plač moramo upoštevati, da so možnosti plačevanja oz. nagrajevanja v privatnem sektorju večje, ker se mora socialistična obrt držati tarifnega pravilnika in plačevati akumulacijo, dočim privatnemu sektorju to ni potrebno. Zato je privatnemu mojstru lažje dobiti dobrega pomočnika.

Nujno bi bilo treba vskladiti družbene prispevke med socialističnim in privatnim sektorjem obrti. Znano je, da privatni sektor prispeva na enega zaposlenega človeka 269 dinarjev družbenih dohodkov, socialistični pa 926 dinarjev. Ta velika razlika pade v oči in je

nerazumljiva, toliko bolj, ker ravno privatni obrtniki, ki so »strašno« obdavčeni zidajo hiše za težke milijone. Najti bo treba pot, da se to nesorazmerje odpravi!

Obrt zaposluje na področju mesta 1067 delovne sile, nezaposelena pa praktično ni, čemur je vzrok močna industrija. Vendar so nekateri panoge obrti v zelo kritičnem stanju in bi njih razvoj nujno morali pospešiti. Morda bi bil umesten predlog, da bi onim, ki žele začeti z obrtjo, pomagali z davčnimi olajšavami v soglasju z gospodarskimi organi ipd. Na presojo, ali je kaka obrtna delavnica potrebna ali ne, pa ne bi smele vplivati večje ali manjše zaloge določenih izdelkov po tovarnah. Gledati je treba na to, da potrošnik čim ceneje pride do svojih potrebščin. Obrtniška proizvodnja prav gotovo ni vzrok zalogam, kajti vsakdo bo premislil, če bo kupil drag obrtniški izdelek, ali cenejši industrijski.

Najbolj kritično stanje obrtništva je v stavbeni stroki, ker manjka zidarjev, tesarjev, krovcev itd. Zato bodo v Kranju ustanovili remontno podjetje, ki bo združilo vse te obrtne stroke. Na ta način bodo lahko zadostili najnujnejšim potrebam. Prav tako pekarnice ne zmorejo več potreb prebivalstva in bo gradnja nove, moderne pekarnice nujno potrebna.

Državljeni, segajte po blokih volilnega sklada!

Še enkrat o KZ Kranj

Dopolnilo k članku - KZ Kranj ena najmočnejših in „najboljših“ -

V članek »KZ Kranj, ena najmočnejših in najboljših«. Velika riba žre majhne, ki je bil objavljen v 44. številki »Glasu Gorenjske« z dne 31. oktobra 1953, se je vrnila vrneta nedosedlosti, ki jih v naslednjem dopolnjujemo.

Sto in sto let je veljalo med ljudmi, da ima besedo samo tisti, ki je premožen. Takih nazorov se niso znebili nekateri ljudje niti danes. Vendar je ravno zmogovit narodnoosvobodilna borba tudi tem nazorom in odnosom dokočno spodkopala osnove, na katerih so stali.

Gorjanci in Zabret sta zelo lep primer, kako jima je narasčalo s kapitalističnim prizadevanjem premoženje v časih stare Jugoslavije, kako jima je vzporedno rasel tudi politični vpliv. Spremljamo lahko

njuno pot v časih nacionalizacije, ko sta začela izgubljati precejšen vpliv. Z delom v KZ Kranj skušata ponovno pridobiti ugled med ljudmi, ker se ponovno lahko naslanjata na v času njihovega upravljanja pridobljene milijone, ki pa so sicer zadružna last. Kranjska zadruga je torej dala tema dvema bivšima kapitalistoma vse pogoje, da sta se družbeno rehabilitirala in obnovila svoj politični vpliv, zlasti med kmeti. Na položaju glavnega računovodje in glavnega upravnika se lahko odlično opravila tako znotraj zadrugištvu, kakor tudi proti današnji družbeni ureditvi. Tako stojimo danes nenadoma pred problemom Gorjanc in Zabret.

Prejšnji članek sem napisal predvsem kot član upravnega odbora Okrajne zadrugne zve-

ze in kot bорец NOV. Prav bi bilo, da bi se v časopisu oglašili tudi drugi, ki poznajo Zabreta in Gorjance boljše kakor jaz. Poglejmo, kako je zemljiška knjiga zabeležila razvoj Gorjancev.

Pred prvo svetovno vojno so poznali današnjega Gorjanca ljudje kot Zvonarjevega Franceljna iz Čirčič. Njegov dom je lahko redil dve glavi živine. Po očetu Janežu je posedoval 1912 tri njive. Tiste čase se je pečal še s prevoznistvom, prekupčevanjem s poljskimi pridelki (žito, fižol itd.), sčasoma pa je prešel na prekupčevanje z lesom, tako da je lahko zemljiška knjiga že leta 1921 zabeležila nakup šestih parcel s hišo. To je vogal od Stare pošte do Prečne ulice, kar je prodal Jože Golob. Leta 1925 je kupil tri nove parcele s hišo od Franceta in Cirila Pezdliča. Leta 1938 je kupil od Franciške Jagodič z Rupe 16 parcel, kjer je organiziral žago. Leta 1943 je nakupil še 4 parcele. Od leta 1929 do 1930 je gradil svoj hotel »Stara Pošta«.

Ob teh podatkih sprašujem zadrugišnike, kd so v približno isti starosti kot Gorjanci, ali so s svojimi pridnimi kmečkimi rokami v času med dvema svetovnjima vojnama postali milijonarji kakor Gorjanci?

Zdaj vprašujem iste zadrugišnike, čigav je bil ta denar, ki si ga je koplil iz leta v leto? Odgovor je že v tem, da je bil Gorjanc trgovec s kmečkimi pridelki, kasneje pa trgovec z lesom. Denar se je stekal v Gorjancev žep iz kmečkih gozdov in njiv, če pa je dobro prodal, tudi iz mnogih žepov delavcev. Vsakemu izmed nas je povsem jasno, da Gorjanci s svojimi rokami vsega tega premoženja ni mogel zaslužiti. On si je vse to pošteno pridobil, ker je znal obrabčati dinar in nič drugega!

In skupaj z denarjem je rasel Gorjancev ugled, postal je tudi političen človek, pri katerem so se ustavljali Brodar, Umnik, Škrbec in celo ljubljanski škof. Verjetno se pri Zvonarjevem Franceljnu ne bi ustavil, dokler je bil prevoznik, ker bi se moral potemtakem današnji škof Novk ustaviti tudi pri Jurjevem Franceljnu, ki tudi ni slab prevoznik. In kerikalni politični funkcionarji, ki sem jih zgoraj navedel, Gorjancu gotovo niso nagajali ali škodovali pri njegovem gospodarskem razcvitu.

Ali je Gorjanc drugačnega mišljenja, kot je bil včasih? Ali si je to vprašanje zastavil upravni odbor KZ Kranj, ali pa je to upravni odboru veseno? Ali tudi upravni odbor trdi kot nekateri nezadrugišniki, da politike v zadrugah sploh ni?

Gorjanc je na primer mišljenja, da bi se volitve dale speljati demokratičneje z več kandidati, odtodno s večstrankarskim sistemom. Po njegovem je gospodarstvo v naši državi povsem začetno in ga vodi nesposobni ljudje. Z marsičem bi se sicer sprizajnil, nikakor pa ne s tem, da bi država komunisti, ki pa ima Gorjanc za nezmožne ljudi. Ali se to mišljenje na ujeta s pikrimi pripombami Zabreta v navzočnosti dveh kmetov, da Tito lahko govori »vsak dan bolje«, ko denar kuje na naših (mišlj je kmečkih) hrbtih. Toda te izjave niso osamljene, temveč jih je mnogo. Torej imam le prav, da Gorjanci in Zabret izkoriščata svoj položaj za vplivanje in da politizirata kot nasprotnika današnje družbene ureditve.

Ing. Janez Perovšek

Okrajne takse
(Nadaljevanje s 1. strani)
daljšanja obratovalnega časa v gostinskih obratih,
Okrajni prometni davek se plačuje: 1. na potrošnje alkoholnih pijač vseh vrst v gostinskih podjetjih in obratih od prodajne cene 5% (ta davek se plačuje mesečno po obračunu, ki so ga dolžni zavezanci predložiti upravi za dohodke do 15. v mesecu za pretekli mesec); 2. od vstopnic za kinematografske in artistske predstave in veselice od prodajne cene vstopnic 5% in 3. od nakupa in prodaje nepremičnin od stopenj, predpisanih z uredbo o tarifi promet. davka 10%.

Kako naj rešimo lesno industrijo

Prav bi bilo, da o tem pove svoje mnenje čimveč ljudi

Ze letošnje spomlad je bila lesna industrija zaradi pomanjkanja surovin resno ogrožena, vendar se je z uredbo o ustavitvi obratovanja samice situacija rešila v toliko, da so lesno predelovalni obrati vse leto obratovali brez bistvenih zastojev v svoji proizvodnji. Kljub temu pa s tem stvar še ni rešena, ker je ta ukrep pravzaprav šele začetek v ureditvi stanja naše lesne industrije.

Po predvidenem načrtu sečnje za državne in private gozdove v letu 1954 bo odpadlo od celotne lesne množine le 33.000 m³ hlobovine iglavcev za žago. Če k temu pristajemo prehodne zaloge, ki bodo 1. I. 1954 na žagah in v gozdu, in odštejemo najmanj 45% lesa, ki se iz gorskih terenov v prvem letu ne da spraviti, bomo dobili končno število 35.000 kub. metrov hlobovine, na katero lesna industrija v kranjskem okraju lahko računa.

V letu 1953 so lesnoindustrijski obrati (LIP, Jelovica, KZ Češnjica, Gradis, Projekt, zadrugišni obrati, samice in ostala industrija, ki ima še žage) porezali približno 70.000 kub. metrov hlobovine. Kje se je vzelo toliko hlobovine, je lahko ugotoviti. Kmetje so jo verjetno poskali precej več, kot pa izkazuje njihova sečna dovoljenja, nekaj se je dovozilo iz drugih okrajev in iz Bosne, poleg tega pa so bila tudi prehodna zaloga precej večje.

Seveda pa s takimi računi ne smemo iti v prihodnje leto, ker na dovoz iz drugih okrajev ali celo republik ne smemo računati, še manj pa na to, da bi se sečni plani izgrajvali in nedovoljeno prekoračevali.

Torej se je le treba tržno lotiti kmetje žagarskih kapacitet. Če stvar prepustimo toku dogodkov, se kaj lahko zgodi, da si bodo primitivna žagarska industrija in gradbeni obrati zagurali surovine, do čim bo lesna industrija, ki v ta namen obstoji, morala prekiniti delo.

Rešiti se mora vprašanje žagarskega pri kmetijskih zadrugah, kajti nekateri se bavijo v glavnem le še s trgovanjem z

lesom, dočim je kmetijska proizvodnja pri teh verjetno zastojala. Na tak način ne bomo sposobni rešiti vprašanja cen, ker dokler bodo kapacitete tako velike, bo lov za hlobovino z dneva v dan večji in v tem slučaju ne moremo pričakovati nikakega padca cen, čeprav je današnja prodajna cena lesu nenormalno in pretirano visoka.

Razvoj našega gospodarstva gre svojo začetno pot, le v lesni industriji imamo stanje neurejenosti, ker so kapacitete prevelike in razmetane, kot so bile pred 30 leti, ko so se postavljali prvi polnojarmleniki. Takega stanja ne bi našli v nobeni državi, ker skoraj povsod je lesna industrija koncentrirana in moderno preurejena na predelavo, posebno tam, kjer imajo domače surovine. Torej naša situacija kriči po rešitvi, kajti še je čas, da obvarujemo našo mlado razvijajočo se lesno industrijo pred polomom. Seveda pa brez korenitih administrativnih ukrepov tega ne bomo dosegli.

Nujno je, da se vse male žagarske obrate ukine, da se čim bolj omeji izvoz rezanega lesa in da se podjetjem, katerim je žagarska industrija je polstranska dejavnost konjunkturnega značaja, obrate zapre.

Le na ta način bi matična lesna industrija zopet dobila svojo perspektivo in bi se lahko še naprej razvijala v racionalno proizvodnjo.

V našem primeru je lahko presoditi, kdo naj bi imel bodočnost razvoja lesne industrije. Verjetno je ona podjetja, ki imajo svojo predelovalno industrijo že precej razvito. Med te lahko štejemo le LIP Kranj, Jelovico in obrate KZ Češnjica. Slednja pa bi se morala iz zadrugne preimenovali v samostojno industrijo. Tudi kapacitete samo teh treh podjetij znašajo za urno obratovanje 75.000 kub. m hlobovine. Vendar so ta podjetja v zadnjih letih zaradi pomanjkanja surovin svoje žagarske kapacitete po lastni uvidenosti omejila na 40.000 kub. m hlobovine letno. Seveda bi to dosegla le s tem, da so omejila proizvodnjo in prodajo rezanega lesa in da so razvija lastno

predelovalno industrijo v embalažo, stavbeno in sobno parkištvo, čebelnje panje, radioaparate in ostale nizarske in alne proizvode. Torej je še kapaciteta teh treh podjetij prevelika za 5.000 kub. metrov, kar bi se dalo kriti z listavci, katere se v finalni proizvodnji itak potrebuje.

Pri tem pa ni upoštevano dejstvo, da celulozne tovarne v Sloveniji nimajo pokritja s surovinami. Če upoštevamo, da je medija hlobovine iglavcev v našem okraju med 25 in 26 cm premera, bi se v tem slučaju količina surovin za žagarsko industrijo zmanjšala za 60%.

Ker stanje tudi v ostalih okrajih ni veliko boljše, je republiška trgovinska zbornica pričela o tem resno razpravljati in ni mogla priti do sedaj do drugih zaključkov kot so tu navedeni.

Približno enaki so problemi lesne industrije v ostalih republikah (Bosna in Hrvatska), vendar še zdaleka ne tako kričeji kot pa pri nas. Zujna konferenca predstavnikov vseh Lesno-industrijskih podjetij iz vse države, je prav tako prišla do zaključka, da je tudi v lesno industrijo treba vnesti perspektivno gospodarjenje, da se ji da možnost načrtnega razvoja. Da pa se situacija reši takoj, je nujno male žagarske obrate ukiniti, lesni industriji pa zagotoviti surovine.

Če bi prekoračevali plane eksploatacije gozdov, bi uničili že tako izčrpane gozdne funde, če pa ne omejimo kapacitet žagarskih obratov, bomo pa uničili lesno predelovalno industrijo — to je industrijo, ki mora s svojo mehanizacijo biti toliko sposobna, da bo gozdu vračala sredstva za njegovo obnovo. Prav zaradi tega sta ti dve panogi absolutno nerazdružljivi in morata biti s perspektivnimi plani popolnoma skladen. V kolikor pa bi ti dve panogi bili ločeni ena od druge, kot je to sedaj, pa ne smemo pričakovati izboljšanja stanja, padca cen, napredka lesne industrije in njenega razvoja, kar vse gre pa končno na škodo celotnega gospodarstva.

Franc Puhar

Glas naših bralcev

O tržiški železnici

Tovariši uredniki!

Stanujem v Trzinu in se vsak dan vozim v službo v Kranj. Ker so vozovnice na avtobusu pač predrage za zmogljivost mojega žepa, se vozim seveda z vlakom. Tu pa šele pričinja prava težava.

Večinoma se vracam domov s popoldanskim vlakom, ki bi moral po voznem redu odhajati iz Kranja ob 16. uri in 5 minut ter torej prispeti v Trzin ob 16.35 minut. Zelo pogosto pa se vlak zadržuje v Načdem, kjer lokomotiva premika tovarne vagonne vošah kar po 20 minut. Podobna, toda krajša predstava se za naveličane potnike ponovi na železniški postaji v Križah.

Prejšnji četrtek se mi je pripetilo, da je bilo že več kakor pol šestih, ko je vlak odhrdal mimo križiških odprtih zapornic po klancu proti Trzinu. — Razumljivo je, da potnik, ki s tem niso zadovoljni.

Jasno je seveda, da tovarnega prometa ni zamemarjati,

endar pa potnikom še nihče ni pojasnil, zakaj mora prav potniški vlak opravljati ranžiranje. Zakaj ni uveden reden tovorni vlak? Če pa zanj ni lo. komotive, ali ne bi ranžirna lokomotiva s kranjske železnice postajala opravila vsaj izvrščanje vagonov v Načdem? Če tudi to ni mogoče, potem pa naj bo v voznem redu jasno povedano, da gre za poltovorni vlak, ki odhaja z Kranja s tolikšno in tolikšno zamudo in pride v Trzin — kadar pač pride! J. Z.

POPRAVEK

V 39. številki »Glasu Gorenjske« se je uredništvu medporočilo z vasedanji OLO v Radovljici zasedanja neljuba pomota, da je kolektiv jeseniške železarne oškodoval skupnost vsak mesec za 57 milijonov dinarjev. Ker je številka po pojavili Zbona proizvajalec OLO Radovljica napačna in neutemeljena, s tem neljubo pomoto popravljamo.

Naši kandidati

VINKO HAFNER kandidira v Republiški zbor. Kranjčani in Strazišani so izbrali svojega rojaka, sedanjega predsednika LOMO Kranj, da jih bo zastopal kot ljudski poslanec v Republiškem zboru. Tovariš Vinko Hafner je že pred vojno sodeloval v sindikalnem gibanju kot član Splošne strokovne zveze. Zaradi svojega doslednega naprednega prepričanja je bil sprejet v SKO in nato v Komunistično partijo.

V narodnoosvobodilno gibanje se je vključil takoj ob prihodu okupatorja. Bil je politični komisar Gorenjske grupe odredov in pozneje komisar 17. divizije. Zaradi izrednih sposobnosti je dobil čin majorja in številna odlikovanja. Po osvoboditvi je bil predsednik OLO Kranj in sekretar OK KPS, nato pa štiri leta pomočnik predsednika Sveta za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti LRS v Ljubljani. Bil je poslanec republiške Ljudske skupščine drugega sklica.

IVAN BERTONCELJ se je rodil 5. januarja 1908 v mali obrtniški družini v Zg. Dobravi pri Kropi.

Politično se je začel udeleževati v naprednem delavskem gibanju leta 1931 in to s tov. Stanetom Zagarjem, takratnim učiteljem na Dobravi pri Kropi. V maju 1938 je postal član KP. V prvih dneh okupacije je takoj začel delati pri organizacijskih in političnih pripravah za NOB. Bil je član Vojnega komiteja, katerega je vodil tov. Jože Gregorič. 27. junija 1941 je vstopil med partizane in že avgusta je bil imenovan za politkomisarja Cankarjevega bataljona. Udeležil se je vseh bojev in 1942. l. tudi bojev v Dražgošah.

Sedaj je član sekretariata OK ZKS Radovljica, predsednik OO ZB NOV Radovljica. Kandidira v Republiški zbor.

FRANC ZORE, rojen 23. X. 1920 v Češnjicah, je kmečkega porekla. Bil je kmetijski delavec. Pred vojno zaradi mladosti politično ni bil opredeljen. NOV se je pridružil 1943. leta. Izkazal se je kot dober borec. Po vojni je bil sekretar mestnega komiteja komunistične partije. Svoje naloge je vestno izvrševal. Sedaj je direktor »Živinske industrije« v Kamniku in kandidira v Republiški zbor Ljudske skupščine.

Tov. Zore je odlikovan z Ordenom za hrabrost, z Ordenom za narod III. stopnje in z odlikovanjem bratstva in edinstva II. stopnje.

Mnogo bo še dela

Bodoče naloge školjeloške občine

Zdi se mi napačno mnenje nekaterih, da bi o storjenih gradnjah sedaj ne razpravljali, ker bi si to kdo utegnil razlagati kot neke vrste »volilni golaž«. Danes je stvar popolnoma drugačna: uspehi so tu, volivci se morejo sami prepričati, da ljudska oblast ne pomeni samo prazne obljube, ampak dejansko delo. Naš dvig življenjske ravni vseh državljanov. Tudi v školji Lokl načrti niso ostali samo na papirju, ampak jih LOMO smelo in uspešno uredničuje. Kljub vsem dobrosmernim kritikam ali zlohotnim namigavanjem tega ali onega »poklonjenega nergača« je nesporo dejstvo, da so uspehi v komunalni dejavnosti na dlani in jih nihče ne more zanikati.

Tudi bodoče naloge LOMO so precej obširne: premostiti predvsem finančne težave, reorganizirati trgovsko in gostinsko mrežo in izdelati realen plan investicij za naslednje koledarsko leto. Pri tem je treba imeti v vidu ne le mesto samo, ampak celotno občino. Dokazati bo treba cesto preko Sp. trga do Puštalskega gradu, preko Zg. trga, prav tako pa tudi odcepek pred kolodvorom do predelnice, za kar bo sredstva brez dvoma prispevala tovarna sama.

Začetki bo treba z drugo fazo urbanističnega načrta. Glede stanovanjskih blokov je LOMO odstopil od velikih poslopj in bo gradil četvorke, vsekakor pa bodo pospešeno gradila stanovanja tudi podjetja. Na slednja pomembna prioriteta gradnja prihodnjega leta je moderno kopalnice, ki je iz turističnega vidika nepogrešljivo.

Pri Balantu bo treba porušiti hišo in napraviti prometni otok z avtobusno postajo. Osnovna šola na Trati, kjer se razvija pomemben industrijski center, poslojse sedeža LOMO, kulturni dom, cesta Trata — Jeperca so prav tako v osrednjem zanimanju in razpravljanju. Zlasti glede kulturnega doma, s katerimi se ponaša okolica, v Lokl sami pa ga ni, je precej razpravljanja, kakor tudi o študijski knjižnici in čitalnici, ki je z nevo višjo gimnazijo postala nujnost.

goceni deli za hladilna naprave.

Kmetje dolgujejo skoraj dva milijona za davke, zato pa špekulirajo s cenami krompirja tako, da ga uvažamo s Stajerškega, kar je nesmisel v — bi rekli — ožji demovini krompirja. Nujno bo misliti na reorganizacijo trgovske mreže, ki bo z večjo konkurenco prstila posamezne poslovdje k prizadevanjem in odgovornejšemu delu. Tako so pa zaloga sila skromne, cene so neprimerno višje kot v Ljubljani, tako da se Ločanom izplača nakupovati v Ljubljani, saj kljub voznini še nekaj prihranijo. Posamezne poslovalnice niso sledile spremembam v cenah in neredko se gospodinjje jezijo, da morajo spominjati prodajalce o teh spremembah. Morda bi kazalo sestaviti 5 člansko komisijo, ki bo rešila situacijo v zadovoljstvo vseh potrošnikov. A. Č.

Vida Tomšič v Kranju

V sredo, 11. novembra je bilo v kranjski »Iskri« veliko predvolilno zborovanje delovnih kolektivov »Iskri« in »Planike«, na katerem je govorila organizacijska sekretarka Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije tovarišica Vida Tomšičeva. V svojem govoru, ki so ga prisotni poslušali z velikim zanimanjem, je obravnavala pomen minulih in prihodnjih volitev, tržaško vprašanje in se posebej ustavila na položaju naše delovne žene. Poudarila je vlogo žene v revoluciji in socialistični graditvi. Dejala je, da se morata politična in gospodarska enakopravnost naše žene dopolniti še z resnično, dejansko enakopravnostjo v družbenem življenju. Obsodila je vsa, ki s sta-

Železobetonski most

Gradbeno podjetje »Sloveni« za ceste gradi preko Nevljice 80 tonski most železobetonske konstrukcije. Ta objekt bo vreden za promet Ljubljana — Gornji grad. Najtežja dela pri izdelavi temeljev in nosilcev so končana. Podjetje je kljub mehanizaciji dela moralo premagovati velike ovire. Zaradi nagle dviga Nevljice in velike množine talne vode so morali temelje betonirati pod vodo.

Druga premiera v Prešernovem gledališču

V zaključnem prizoru igre zagotavlja hišna lastnica novemu podnajemniku, da se v šestem nadstropju nikoli nič ne zgodi. Zal se tudi v Prešernovem gledališču ob uprizoritvi v Gehrijeve igre ni nič zgodilo. Za to, skoraj čimeno trditve nikakor ni potrebno, da bi se človek ogrnil v čogo prefljenega »seteta«, ki s snobistično omalovažujočo kretujočo odklanja na odru vse, kar ni veliki teater, kar ne nosi, kot esemnajstkaratno zlato, žiga velikega in slavnega imena. Nasprotno! Vsak izmed nas doživlja trenutke, ko utrujen od dnevnega dela odloži svojo najljubšo knjigo in poseže po kriminalki, premakne gumb na radijskem aparatu s Patetične simfonije na Leharjeve valčke, obišče kino ali gledališče, ker — ne: čeprav — se tam predvaja zabavna veselogra. Toda detektivski roman mora biti duhovito zapleten, da ne pogodiš zločinca že na drugi strani knjige, prijetna lahka glasba naj ne bo prelanjana dražna in veseloigra — najmanj kar zahtevamo od veseligr je, da nam vsaj dodobra razgiblje trebušne mišice. Pri Gehriju se niti to ni zgodilo.

Igre »Šesto nadstropje« ne odlikuje ljudska preprostost, temveč nalivna preproščina, prečesto začinjena z banalnostjo. Ubogi maček Klidi mora pasti s šestega nadstropja zato, da ga lepi študent lahko porzovalno pobere s tla in dobi s tem priložnost, da se čimbolj impresivno predstavi pohabljeni lepotic, obdan z aureolo neustrašnega in plemenitega viteza, ki ji pri prici zloži srčece. Vendar nas avtor hkrati v epizodi z lahkoživno sestanovalko zelo subtilno opozori, da se nikar ne zanašamo na fanta, ki se vrhu vsega še zaplebe v romantično ljubavno pustolovščino s skrivnostno damo v sivam. Razočarana pohabljenka bi v svojem obupu nesrečno končala, če ne bi imel dobrodušni avtor v rezervi še drugega fanta, tokrat sicer grdega, ampak pridnega, poštenega, štedljivega in zanesljivega. fanta, ki že dolgo skrivaj združuje in obožuje prelepo Edvigo.

Za izboljšanje kulturno-prosvetne dejavnosti

Minul petek je bil na Jesenicah sestanek predstavnikov »Svobode« in ostalih kulturno-prosvetnih društev radovljanskega okraja. Sestanek je sklical okrajni sindikalni svet, ki teži za izboljšanjem kulturne dejavnosti in za boljše delovanje kulturno-prosvetnih društev sploh. Na sestanku je postal podrobnejše poročilo o nujnosti izboljšanja kulturno-prosvetne dejavnosti v radovljskem okraju predsednik sindikalnega sveta tov. France Počučnik.

Poudaril je, da naše »Svobode« in ostala prosvetna društva pozabljajo na svoje naloge, ki so mnogo širše kot samo igranje in petje, oz. udejstvovanje na zgolj strokovnem poprišču na raznih odsekih. Na sestanku so sklenili pozitivni politično, organizacijsko in strokovno delovanje »Svobode« s tekmovanjem. In bo trajalo od Dneva republike do konca meseca maja, ko bo v Završnici nad žirovnico letni zlet »Svobode« in ostalih kulturno-prosvetnih društev okraja. Njihova kulturna dejavnost bo v letošnji sezoni koordinirana in izboljšana po vseh panogah. Organizirani bodo razni tečajji, ki bodo pomagali društvom pri političnem, organizacijskem in strokovnem delu. Posebna komisija bo ocenjevala delo posameznih društev skozi vso sezono. Poleg društev iz Bohinjske Bistrice, Bohinjske Bele, Bleda, Gorj, Blejske Dobrave, Žirovnice, Zabreznice, Mošenj, Kropa, Hrušice, Javornika in Jesenic, ki so se sestanka udeležili, bodo povabili k sodelovanju tudi društva iz Radovljice, Lesc, Begunj, Podnarta, Kamne gorice, Ljubnega, Gorjuš, Srednje vasi, Dobjega, Kranjske gore in Rateč, tako da bodo v tekmovanju v letošnji sezoni zajeta prav vsa društva radovljjskega okraja.

vana, poštenost nagrajena, čisto v skladju z življenjsko resničnostjo velemestnih stanovskih kasarn.

Tudi tako nalivno in skonstruirano odrsko dogajanje bi se ne bilo razlog za anatomiziranje avtorja, če bi le-ta znal snov pregnesti s šegavimi duhovitostmi in zabavnimi intermezji, če bi nam jo predstavil kot malo ironično in rahlo moderno velemestno pravljičjo za odrasle. Vendar obdelava te snovi ne izpričuje večjega mojstra, kot njen izbor.

Prizor iz »Šestega nadstropja«

Oseba in značaj so odtisnjeni z močno obrabljenih klisejev, dialog je reven in načičkan s kopico zdavnaj pozabljenih domislov in študentovskih dvotipov. Situacijska komika z obvezno žensko vojno, venomer se ponavljajočim prisluškovanjem, ekspresno se menjajočimi ženini itd. je nedvomno vzor preproščine. Redko bi našel na banalnejšo situacijo, kot je v predzadnjem prizoru te igre, ko tast in zlat razpravljata o bodočih vnukih in vsaj za enega mladi soprog zanesljivo jamči. Dvotip o dojenčku, ki žre globin in se je bač, da postane zamorec, bi pred slehernim sodiščem stal kot olajševalna okoliščina.

Nekoč sem zapisal, da dramaturg ni nikoli v večji zadregi, kot takrat, ko naj izbere za svoje gledališče igro, od katere terjamo edino le dve uri oddiha in vedrega razvedrila zdravega smeha. V svetovni in domači književnosti je zdrav, sproščujoč smeh, ki mu ni primešana grenka kaplja satire ali žolčnega sarkazma, dokaj redek gost. Zato pa imamo, zlasti v prevodni literaturi, obilno poplavo plažastega ponaredka, kliča, ki se ga mora vodstvo majhnega gledališča še posebno skrbno izogibati. Okus preprostega občinstva je v bistvu zdrav. Pred-

dramsko delo more do neke mere popraviti studiozna, iznajdljiva režija, ki skuša zarisati šibkosti dela in z drugačno osvetljavo doseči skladnejši učinek, ter igra, v kateri obarvajo igralci psihološko nefundirane značaje s pretehtanimi zunanji izraznimi sredstvi. Niti režija niti igra pri uprizoritvi »Šestega nadstropja« nista skušali iz dela iztisniti nič več, kot je vložil vanj avtor.

Djurdjica Fleretova je režirala v Kranju tokrat prvič. Nov ambient, nova, zahtevnejša publika, vrsta psiholoških faktorjev, ki so vplivali, da se ansambel in režiser nista našla, bojazen pred krepkim dramaturškim posegom so nedvomno razlogi, da Fleretova ni dosegla tega, kar bi se izkušnemu, rutiniranemu režiserju vsaj delno posrečilo. Zato bi bila že po tej premieri kakršna koli sodba o režiserskih kvalitetah Fleretove preuravnjena.

Bolj kot trenutni neuspeh tega ali onega v eni vlogi, je zaskrbljivo drugo, pri nekaterih kar sporadično se ponavljajoče dejstvo: danes v ostro karakteriziranem, plastičnem liku in pod roko močnega režiserja lep, zaviljiv uspeh, jutri v blede odrski figur padec pod povprečje, nesmotrno tipanje.

Po domače bi se temu reklo: kadar je vloga napisana igralcu na kožo, uspe, če ne — resignira in odpoje; zateče se pod plašč burkastih figur in improvizacijske komedije ali pa na odru samo statira.

Mlademu igralškemu ansamblu je sicer še zmeraj najbolj potreben režiser, ki je v prvi vrsti pedagog, vendar se igralci v svojem oblikovanju odrskih likov ne bi smeli tako izključno prepustiti — iz komodnosti ali zaradi prešibke vere vase — napotkom režiserja. Prav v takih dvomljivih, nekje ob robu igralčevega »fa-

ha« ležečih likih je treba iskati primernih izraznih sredstev iz samega sebe, iz tistih komponent svojega igralškega temperamenta, ki imajo vsaj nekaj, večjih komaj opaznih sorodnosti s predstavljanim likom. Igralec mora znati poiskati stične točke obeh, sicer različnih karakterjev in dodati odrski figuri iz svojega to, za kar jo je pisatelj prikrajšal: notranjo dinamiko in potenco osebnosti. Zato pa mora biti igralec sam osebnost in mora to osebnost nenehoma potencialno dvigati in — če rabim ta izraz — izgrajevati. V tem naporu pa bo v največji meri navezan le sam na sebe.

DRAGI MOJI!

Pravzaprav me je hudo sram. Vsak dan se oglašate, vse polno pisem se je že nabralo zame v uredniških predalih, — jaz pa se ne oglašim in se ne oglašim. Že cela vrsta novih depresivkov se je oglašila v tem času, ko me ni bilo na spre-gled. Zlasti sem vesel tistih, ki so se letos prvič oglašili v »Gorenjskem pionirju«, kakor so

GORENJSKI PIONIR

Vlado Čebula, Friderik Vanč, Breda Krivčeva in Peter Čop. Toda kakorkoli sem vesel, pri Petru me vendarle obdaja občutek, da tisto z gorskim reševalcem ne bo čisto držalo. Rešiti 10.000 človeških življenj niso mačkine solze. To je mnogo več! In tudi enciana prav zagotovo ni na vrhu Triglavu. To pač najbolje ve Vaš Kosobrin

Občni zbor DPD „Solidarnost“ v Kamniku

Na občnem zboru kamniškega prosvetnega društva »Solidarnost« se je zbralo precejšnje število vpisanih članov in prijateljev društva. Zborovanje je začel s pozdravnim nagovorom predsednik tovariš Drago Mehora in nato podal poročilo o delovanju društva v prvem letu njegovega obstoja. Ugotovil je, da so za utrditve društva žal premalo storili. Pričakovali smo, da se bo razvil več aktivnih sekcij, vendar je nastala velika ovira. Društvo ni imelo nobenega prostora za zbiranje, dokler ni podjetje Kamnik dokončalo gornjih prostorov v kulturnem domu in jih zdaj dala na razpolago »Solidarnosti«. Iz poročila tajnika je razvidno, da je bilo v društvu včlanjenih 189 članov, med njimi 118 aktivnih. Od teh je 46% delavcev, 39% intelektualcev, ostali pa so dijaki in javenci. Društva, ki so pristopila k »Solidarnosti«, so imela razvito samo dramsko sekcijo, zato je ta po združitvi tudi najbolj živahno delovala. Naštudirala je Kreftove »Celjske grofe«, ki so v Kamniku doživeli 3 predstave, z uspehom so gostovali v Grosuplju in Komendi. Mladinski odbor je uprizoril Finžgarjevo »Razvalino življenja«. Zdej je sekcija zaprosila prvaka ljubljanske drame tov. Maksa Furijana, da bi vodil režiserski in šminkarski tečaj. Igralci bodo na ta način pridobili mnogo izkušenj za nadaljnje delo.

KULTURNE NOVICE

Kranj

V soboto zvečer je bila v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju otvoritvena in krstna predstava, Maruškova »Dežela Lenuharija« v režiji člana Prešernovega gledališča Janeza Eržena. S to premiero, ki so jo obiskali predstavniki oblasti in množičnih organizacij ter številni kulturni in javni delavci, je Mladinsko gledališče v Kranju pričelo s svojim delom, ki bo mladini nudilo dovolj zdravega razvedrila. Mladinsko gledališče bo še v tej sezoni pripravilo publikl šest premier.

Domžale

Kulturni dom v Domžalah nikakor ne ustreza potrebam kraja, zato so na zadnji seji Svobodne sklenili, da bodo pristopili h gradnji novega kulturnega doma. V ta namen je društvo prejelo od kulturnega odbeka OLO Ljubljana-okolica dovoljenje, da sme pobirati prostovoljne prispevke. Svoboda bo sedaj lahko začela razpečavati kupone po 1000, 100 in po 10 din.

Povedal ti bom pravljico...

Dve zgodbi o lahkomišelnih ljudeh

illegalno prekorajčila jugoslovansko-avstrijsko mejo in prišla v — jezuitsko kasarno.

Jezuitska kasarna v Celovcu je zbirna baza za emigrante vseh barv in tipov. Hkrati je ta kasarna tudi rezervoar delovne sile za okoliške kmete. Kmet plača pri taboriščnih oblasteh toliko in toliko šilingov »vstopnine« in potem lahko po mili volji med priporniki izbira hlapce za svojo kmetijo. In vsak, ki ga izbere, je lahko vesel, da je sploh dobi delo!

Tu sta brata Gartnerja preživela prvih 15 dni. V tem času so ju hoteli prepričati, naj vstopita v francosko »Tujsko legijo« in odideta v Indokino. Po 15 dneh so ju izpustili. Začela sta iskati delo.

Dela pa nista našla. Zato sta se oglašila pri Wanderbergu in spravila moža v zelo neprijeten položaj, ker je bil tudi sam brez dela. Moral je priznati, da pač ni dela niti za Avstrijce same. Gartnerjevima pa ni ostalo drugega kot oditi po najbližji poti v Celovec na jugoslovanski Urad za zvezo in za-

prostiti za vrnitev v domovino. Podobno se je zgodilo tudi Vjekoslavju Jerkiću in Marijani Kokalju iz Stražišča. Udeleženci partizanskega srečanja v Mežici se gotovo spominjajo dveh študentov, ki sta pri Celovcu skočila z vlaka. To sta bila Jerković in Kokalj, ki sta odšla »študirat« k stricu v Nemčijo.

Jerković je imel strica v Nemčiji. V pisnih, ki jih je ta stric pošiljal Jerkovičevi družini, je stalo, da ima avto in krasno stanovanje in vse, kar si želi in da naj vendar fant pride k njemu študirat itd. Zato je Jerković sklenil, da pobegne v Nemčijo, za spremljevalca pa si je izbral Kokalja. V Avstriji jima jezuitska kasarna svedea ni ušla. Prav tako kot Gartnerjeva so tudi Jerkoviča in Kokalja vabili v »Tujsko legijo«. »Tujska legija« je pač edini zamudeni za- služek, ki ga lahko nudijo emigrantom. Toda Jerković in Kokalj sta se rajz zaposlila pri nekem kmetu, zbrala malo denarja za železniško vozovnico

LEP SPREHOD

Bilo je konec šolskega leta. Uspeh mojega letoletnega učenja sta bila dva opomina. Oče se je jezil, toda kar sem ga bil polnoletni, se ni več dalo popraviti. Moral sem se pač učiti. Saj veste, kako je — v prostem času pa je človek le rad poteguje v naravo. Tako je bilo tudi tistega dne.

Sonce je stalo skoraj v zenitu. Vreme je bilo sijajno, skoraj brez oblaka. Strme pečine Kočne in Grintovca so bile kakor zlate. Le okoli strmelega vrha Storžiča se je vlekla megla kakor tenčica.

Krenil sem po kolovozu in zavil v gozd. Tik pred prvimi drevesi sem splašil jato prepelice, ki so preplašeno čvkačje zletele v bližnjo koruzo. Visoko pod sinjim nebom je krčleža ujeta. Na travniku se je najbrže premaknila miš. Kanja je strmoglavila in se čez nekaj trenutkov že dvignila s plenom v svojih srpastih krempljih.

V gozdu je bilo vse tiho. Le v vejah starega hrasta se je drla sraka. Ko sem prišel do drevesa, je zletela. Čez stezo je šinil blah dolgoouhec in se izgubil v visoki travi.

Prišel sem na jaso k staremu čebelnjaku. Njegov lastnik, stari Jaka, je sedel na klopci in kačl. Dolgo sva se pogovarjala o vsakdanjih stvareh. Preden sem se poslovil, mi je dal še kos kruha s sirom.

Sonce je že zahajalo, ko sem na poti domov splašil podlastico. V visoki, košati smreki pa se večerica ni zmenila zame in hitela je poučevati svojo mladino.

Vlado Čebula, Primskovo.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Iz Radovljice

Novozvoljeni odborniki zbor... proizvajalcev OLO Radovljica...

Mahela Cerar, Dvorje 9; Stanislav Cerar, Javoršica in Ivana Jamšek, Dole 23; Ciril Lunder, Češnjice in Danica Perko, Zvirče.

Iz Domžal

Na pobudo domžalske „Svobode“ sta se začela na gimnaziji dva jezikovna tečaja. V tečaj, ki ga bo vodila tovarišica Vera Bolhar, se je prijavilo okoli 40 tečajnikov, v angleškega pa, ki ga bo vodila tovarišica Antonija Senca, se je prijavilo dosti več, 25 slušateljev.

Z Jesenic

Po pripravah sodeč, bodo letošnje proslave 10. letnice ustanovitve nove Jugoslavije v radovljiskem okraju posebno slovesne. Poleg akademij in raznih proslav, ki jih bodo imeli po vseh krajih okraja, bodo imeli ponekod še vrsto drugih prireditev. Tako bodo za 29. november v Radovljici otvorili novo kino-dvorano, ki bo med najlepšimi v Sloveniji.

Svoboda iz Domžal bo za svoje igralce v kratkem organizirala tečaj za šminkanje. Dostaj so bili igralci več ali manj navezani na stalnega maskerja, odslej pa si bo lahko vsak igralec izoblikoval svojo masko po osnutkih režiserja ali pa po lastni zamisli.

Iz Trziča

Pretekli petek (30. oktobra) je v trziški predilnici zasedal delavski svet, ki je razpravljal o gospodarskih problemih v podjetju, o tarifni politiki, stanju surovin in o triletnem obračunu. Po tem obračunu je kolektiv izpolnil svoj proizvodni plan za triletno leto po vrednosti in količini s 85 odstotki in si s tem ustvaril 10% naskoka v letnem planu. S tem, da je kolektiv dosegel dobre finančne rezultate, je ustvaril tudi viške sklada plač, ki jih je pretekli teden razdelil v višini 70 odstotkov mesečnih prejemkov.

Iz Moravč

V občini Moravče so se od 3. do 17. oktobra 1953 poročili: Urankar Valentin in Pavla Brégar, oba iz Zaloga; Janez Gabršek iz Muzge in Ivana Komčar, Mošenik; Anton Urbanija, Serjuče in Ivana Per, Podbrdo; Jožef Cerar, Stegne in Ivana Lajevic, Viševk 23; Ludvik Cerar, Viševk 23 in

Ker sedanji tarifni pravilnik v trziški predilnici ne ustreza vsem predpisom, je DS imenoval novo razširjeno tarifno komisijo, da bo pripravila nov pravilnik.

V bombažni predilnici v Trziču so osnovali tekstilno vajeniško šolo, v katero so sprejeli 32 učencev, med katerimi je 28 deklet. Vajenci se bodo vzgajali v tiskalski in predilski stroki tri leta.

Na področju kranjskega okraja, predvsem v Trziču in škofiji Loka so pretekli teden mnogo razpravljali o decentralizaciji socialnega zavarovanja. Tako so imeli v Trziču po vseh kolektivih množične sindikalne sestanke, na katerih so zavarovalci volili delegate, le-ti pa so v nedeljo izbrali svojo podružnico — skupščino okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. Tudi v Sk. Loki se razpravljajo o decentralizaciji socialnega zavarovanja, kjer pa bodo izvolili svojo podružnico v začetku meseca decembra.

Iz Kamnika

Mestna komunalna ustanova v Kamniku je po daljših pripravah uredila mestni kamnolom v neposredni bližini mesta. Obnovili so drobilnico s kapaciteto 25 m³ v osmih urah. V kamnolomu je sedaj zaposlenih šest delavcev, ki bodo še pred nastopom zime nadrobili dovolj kamena za nasipanje. Občinska in vaška pota že postajajo in tako bo hitreje dostupni tudi veliki želji in zahtevi volivcev, predvsem tistim iz področja Mekinj, Perovega in Duplice.

Tudi na gradilišču tovarne usnja je zelo živo. Kotlarica je izgotovljena, sedaj be-

tonirajo temelje lužnični, pa tudi nov dimnik hitro raste.

Dela na stanovanjskih zgradbah podjetja »Kamnik« se bil. žajo koncu in vse kaže, da bo gradbeno podjetje »Projekt« držalo besedo in bosta stavbi 15. decembra sposobni za vselitev.

Sindikavno športno društvo Kamnik je zadnje dni začelo urejevati drsalniški prostor za zimsko športno sezono. Drsalnišče je poleg novega kopalnišča.

ŠPORT

Kamnik - republiški prvak v odbojki

V Kamniku je bil v soboto finalni turnir I. slovenske odbojbarske lige. Iz mariborske skupine se je prvestva udeležil samo »Fužinar« iz Raven, iz ljubljane pa domači »Kamnik« in ljubljanska »Ilirija«, ki je vskočila namesto Železnice II. V prvi tekmi je Ilirija premagala Fužinarja s 3 proti 1, kar je malokdo pričakoval. Ilirijani so zaigrali požrtvovalno in pokazali, da imajo željo, osvojiti prvo mesto. Vendar so se jim Kamničani zoperstavili kot tehnič-

no boljše moštvo, ki je po trdi in napeti borbi zmagalo s 3 proti 2. V zadnjem nizu je premo Kamnika prišla do popolnega izraza. V tekmi proti Fužinarju je Kamnik odnesel prepričljivo zmago s 3:0 in si tako prvič osvojil prvenstvo Slovenije za leto 1953 v postavi Janez Stele, Zvočelj, Zergaj, Slatinšek, Jakopč, Čiber in Berlot. Tekme so pokazale znaten napredek odbojbarskega športa. Kamnik in Ilirija pa sta si priborila pravico do sodelovanja v hrvatsko-slovenski ligi.

Lokomotiva (Reka) : Korotan 6:0 (5:0)

Kot izgleda, se je kranjska »Korotan« že sprijaznil z dejstvom, da bo spomladi skoraj gotovo vzel slovo od slovensko-hrvatske lige. V šestih tekмах je izgubil deset točk, ki jih nikakor ne bodo mogli nadoknaditi. Razmerje golov 7 proti 22 je tako slaba bilanca, kot je nima prav noben klub v tem tekmovanju.

»Lokomotiva« in natovorilo na pleča nič manj kot šest zadetkov. Vprašanje je, če moštvo tekmovanje sploh še resno jemlje ali pa se vozijo na tekmovanja samo zato, ker so to prijetni izleti in človek »vidi nekaj sveta«. Ne bo odveč, če zapišemo, da se kranjska nogometna javnost sprašuje, če ni škoda težkih tisočakov, ki jih terjajo te tekme. S tem denarjem bi se verjetno marsikatero društvo v Kranju lepo opomoglo, tako pa mora živovariti.

NOGOMETNO PRVENSTVO GORENJSKE

V nedeljo so gorenjska moštva odigrala še eno pomladansko kolo, ki je dalo naslednje rezultate:

Prešeren : Gumar 2:0, Projektor : Hrušica 4:3, Ločan : Železniki 5:3, Korotan B : Ljubelj 6:4.

V Kranju sta se srečali moštvi »Ljubelja« iz Trziča in kranjskega Korotana B. Obe moštvi sta zaigrali lepo in požrtvovalno, zlasti se je odlikoval napad domačih, ki je realiziral številne zrele priložnosti. Kranjčani so pokazali dober nogomet in so zasluženo zmagali, kljub temu, da so moštvo v glavnem sestavljali mladinci.

Brez dvoma smo našemu hokeju od vsruga začetka želeli čimveč uspehov, vendar so sami krivi, če jih najbolj zvesta publika zapuša.

Šah

Simultanka mojstra Puca

V okviru občnega zbora okrajnega šahovskega odbora je v nedeljo odigral v Kamniku simultanko na 40 deskah mednarodni mojster Stojan Puč. Po napornih borbi je mojster zabeležil 21 zmag, 5 porazov in 14 remijev. Zmagali so A. Jagodič, Bratanič, Podjed, Kern

in Majcenovič. Sodelovali so najmočnejši šahisti iz Kamnika, Komende, Podgorja, Godiča in Duplice.

Na brzoturnirju, ki ga je organiziral šahovski klub v Komendi, je zmagal Stefan Pogačar iz Kamnika.

Sodišča

J. M. iz Stražišča pri Kranju je dne 12. maja 1953 okoli 10. ure dopoldne s pomočjo odpiralca odprl zaklenjena vrata v stanovanju dekleta, ki ga je poznal. Dekle je bilo takrat v sobi in je v strahu zakričalo. Nasilnež se je tudi ustrašil in se umaknil. Za ta neupravičen vdor v stanovanje se je moral zagovarjati pred sodiščem. Na vse načine se je izmikal, da je mislil priti k dekletu le v vas. Česar mu sodišče ni verjelo. Ob vseh takratnih okoliščinah je bil prepričan, da dekletu ni doma in pred sabo je imel vse druge cilje, kakor je vasovanje. Sodišče ga je za ta neupravičen vdor v stanovanje obsodilo na mesec dni zapore.

dejanj je bil izpuščen iz pripora in je na prostosti čakal glavne obravnavo, kakor tudi pravomočnosti sodbe. Komaj pa je prišel iz zapore, se je ponovno podal na nepošteno pot. Dne 26. maja 1953 se je zglasil v skladišču industrije volnenih tkanin Branko Krsmarovič v Ljubljani. Tam se je predstavil, da je trgovski zastopnik za kmetijsko zadrugo Voljče na Primorskem in da kupuje za to zadrugo različno blago. Uspelo mu je prevariti tamkajšnjega uslužbenca, da mu je verjel in mu pokazal različne vrste blaga, katerega ima podjetje na razpolago za prodajo in katerega lahko izbere. Sajovic je res izbral za 151.350 din raznega moškega in ženskega blaga. Blago je dal dostaviti na dvorišče v bližini kavarnice Evrope, kjer ga je potem tudi prevzel. Z blagom jo je Sajovic potem mahnil v Kranj ter ga začel razprodajati po mestu in bližnji okolici, odnosno ga je dajal za plačilo hrane, izdelavo obleke i. p. d. Precej blaga je že spravljal v promet, ko so mu prišli

na sled organi tajništva za notranje zadeve v Kranju, ga aretirali in mu prepredili nadaljnjo prodajo. Na glavni obravnavi se je Sajovic izgovarjal, da ni mislil trgovino Branko Krsmarovič ogoljufati, pač pa je vzel blago zato, da bi ga razprodal, pri tem nekaj zaslužil, blago pa v trgovini pozneje plačal. Sodišče njegovemu zagovoru ni verjelo, saj že prodajna cena, po kateri je prodajal blago, ni kazala namena plačati nakupljenega blaga. Za vsa storjena dejanja, za katera se je zagovarjal že pred Okrajnim sodiščem v Radovljici, in za to goljufijo z blagom je bil obsojen na 3 leta zapore.

Jože Sajovic iz Suhe pri Kranju je po poklicu trgovski pomočnik. Že v juniju t. l. se je moral pred Okrajnim sodiščem v Radovljici zagovarjati zaradi različnih kaznivih dejanj, katere je napravil kot poslovođa neke zadruga v Bohinjskem žotu. Obsojen je bil na 2 leti zapore. Po končani preiskavi zaradi teh kaznivih

Kmetijski svetovalec

Nitromoncal (apneni amonijev soliter) ali kalkamonsal-peter je dušičnato umetno gnojilo, ki vsebuje 20—21% dušika. Razen dušika vsebuje še apno. Uvažamo ga iz Avstrije. Jer zrna in svetlorjavkaste barve. Ker vpija vlago, ga moramo hraniti na suhem prostoru.

Amonijev sulfat Uvažamo ga iz Francije. To je tudi dušičnato umetno gnojilo, ki vsebuje 20—21% dušika. Fiziološko je gnojilo kislo in pri uporabi moramo biti previdni, ker zviša kislost zemljišča zlasti na tleh, kjer primanjkuje apna.

Dušik je v amonijačni obliki, zato deluje počasneje in trajneje kakor čliski soliter. Zveplena kislina iz amonijevoga sulfata aktivizira razne rudniške snovi, ki na ta način postanejo dostopne za prehrano rastlin.

Za 1 ha ga rabimo 150—250 kilogramov. Trosimo ga pred setvijo ali nekoliko kasneje. Poleg kalijevih soli se pripravijo za gnojenje krompirja.

Letošnje leto so kmetje naredili velike napake pri nje-govi uporabi. Niso vedeli, da je to dušičnato umetno gnojilo, ter so ga uporabljali za gnojenje pšenice. Zaradi obilnega dežja in dušika je pšenica bujno rasla in potem precej polegla.

Ing. M. S.

DEZURNA SLUŽBA

Dežurna zdravniška služba v občini Jesenice ob 13. do 20. novembra: dr. Stanka Rosenstajn. — Obiski na dom naj se javijo najkasneje ob 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDAIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj. Nedelja, 15. nov. ob 16. uri: Klubund, »Krog a kreda« — izven. Petek, 20. nov. ob 20. uri: Jože Zemljan, »Odlučitev« — premiera, izven. V petek, 20. novembra bo v Prešernovem gledališču premiera aktualne politične drame v dveh delih o tržaškem vprašanju, »Odlučitev«, ki jo je napisal Jože Zemljan.

KINO

Kino Storžič, Kranj: od 11. do 16. nov. ameriški barvni film »Plavajoče gledališče«. — V soboto, 14. novembra ob 20. uri dvojni program »Odlučitev pred zoro« in »Plavajoče gledališče«. Matineja v nedeljo ob 8.30 uri »Plavajoče gledališče«, ob 10. uri »Odlučitev pred zoro«. Kino Svoboda, Stražišče: v petek, 13. 11. ob 20. uri, v soboto 14. 11. ob 18. in 20. uri, v nedeljo, 15. 11. ob 16., 18. in

20. uri ameriški film »Odlučitev pred zoro«. V soboto ob 20. uri dvojni program: amer. film »Odlučitev pred zoro« in ameriški barvni film »Plavajoče gledališče«. V nedeljo ob 10. uri matineja »Plavajoče gledališče«. — V ponedeljek, 16. 11. ob 20. uri ameriški barvni film »Plavajoče gledališče«.

Mestni kino Domžale: 18. in 19. novembra amer. film »Odlučitev pred zoro«. Od 20. do 22. novembra angl. film »Pet prstov«. — Predstave v sredo in soboto ob 18. in 20. uri, v četrtek in petek ob 20. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

Mestni kino Kamnik: od 12. do 16. novembra angleški film »Hitrejši od zvoka«. Od 17. do 19. novembra angleški film »Pot k uspehu«.

Kino Radio, Jesenice: od 18. do 20. novembra francoski film »Volpone«. — Predstave ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, dopoldne ob 10. uri matineja.

Kino »Plavže«, Jesenice: od 18. do 20. novembra italijanski film »Ljubezna in strup«. Predstave ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, dopoldne ob 10. uri matineja.

Kino Kor. Bela - Javornik: od 20. do 22. novembra francoski film »V Monte Carlo«. Predstave ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, dopoldne ob 10. uri matineja. Dežurna služba

MALI OGLASI

Podpisana Francka Polajnar iz Kokre preključem vse nerešene trditve o tov. Cvetki Krenžar iz Kokre.

Podpisani Frančiška Fendej, Alojz Sedlar in Frančiška Košnjek iz Britofa preključemo vse nerešene trditve in žaljivke o Zaplotnik Karlu in Vladimirju Krmecu iz Britofa pri Kranju.

Izgubljen zlat prstan na poti do ali na pokopališču, vrniti proti nagradi. Naslov v upravljalni listi.

Prodam kotel za kuhanje žganja, 70 litrov, kompletni s pečjo in hladilnikom. Semen. Kranj, Tavčarjeva 17.

Prodam kotel za kuhanje žganja za vzidati — 50 litrov. Semen, Kranj, Tavčarjeva 17.

Prodam dobro ohranjeno moško kolo ter ogrodje, daske in 800 kom. opake bobrovec rahljene čvarnice. Naslov v upravljalni listi.

Pegam Jakob, delavec iz Zg. Besnice št. 15 obžalujem vse očitke in žaljivke, katere sem izrekel o pokojnem v partizanih padlem Jožetu Gorjupu 1. novembra 1953. — J. Pegam. Zenski dežnik, najden pred NE-624. Lastnik ga dobi v Narodni banki Kranj-okolica.

Oglašujte v »Glasu Gorenjske«

OBJAVI

OBVESTILO o spremembi voznih redov od 20. 11. 1953 dalje

Na progi KRANJ—GOLNIK se ukinja vožnja z odhodom iz Kranja ob 8.00, prihod na Golnik ob 8.40, odhod iz Golnika ob 10.20, prihod v Kranj ob 11.00 uri. Ti dve vožnji odpadeta samo ob delavnikih.

Nadalje se spremeni vozni red in sicer: V nedeljah: Odhod iz Kranja ob 7.30 uri, prihod na Golnik ob 8.10.

Spremeni se odhod z železniške postaje z odhodom iz Kranja ob 16.00 (prej 16.20).

Na progi KRANJ—JEZERSKO: v nedeljah: odhod iz Kranja ob 7.30, prihod na Jezersko ob 8.55.

Nadalje se spremeni ob delavnikih: odhod iz Kranja ob 16.00, prihod na Jezersko ob 17.30, odhod iz Predvdora ob 14.00, prihod v Kranj ob 14.35.

Mestno prevoznistvo Kranj Kozjerejci, pozor!

Obveščamo vse kozjerejce, da ima plemanskega kozla bele švicarske pasme, brez rog, z lastnostmi visoke mlečnosti tovarišica Bajželj Roza v Stražišču pri Kranju — kozel je bil importiran iz Avstrije!

Odbor Društva rejcev mlaih živali »Zivalica« Kranj

IZ INDIJE

ŽIVALI-KLETKE - MAHARADŽE

Dovolj je že bilo govora o ljudeh, čeprav o posameznikih še nisem napisal besede. To pot pa ne. kaj o živalih:

Najmanj čislana žival v Indiji je pes. Kdo ve, s čim si je zaslužil to sramoto. Je nečista žival, prav tako kakor parij haridžan, človek, ki pripada najnižji kasti. Če pes pogine in truplo obleži nekje na ulici, se ga pometajo-haridžani ne bo niti dotaknil. Le na najnižjega iz najnižje kaste šuder sme pasti sramotna dolžnost, da ga odstrani. Samo najnižji med najnižjimi je enak psu. Kolege sta si — povsod zančevana, povsod pehana, če se pes ali haridžan dotakmeta pravovernega hindusa, se bo tudi on omadeževal in edino sveta voda iz kake svetle reke ali vodnjaka ga bo oprala te sramote.

Najrazširjenije indijsko verstvo, hinduizem, vsebuje nauk

o metosomatozi ali reinkarnaciji. To pomeni, da se po smrti duša preseli v kako drugo bitje — žival ali človeka. Če je bil človek pošten in pobožen, bo duša v prihodnjem življenju prišla v telo novorojenčka kake višje kaste, če ne — v pripadnika nižje kaste ali celo v žival. Ako se v prihodnjem življenju popravi, bo potem duša že pripuščena v kaj višjega, dokler končno v rajju vendarle ne bo dosegla večnega mira.

Niso torej samo ljudje razdeljeni v kaste, tudi živali so. Pes je najnižja žival. V njem delajo pokoro najhujši brezverci in hudodelci — v psih, kačah, haridžanih, šudrah. Ne motijo se Indijci, ko pravijo, da je pekel že na zemlji.

Pa obstojijo tudi živali-odličniki: pavi, opice, podgane, papagaji in krave.

Krava je najsvetejša žival. Skoraj nedotakljiva je. Preden

sem odpotoval v Indijo, mi je neka tovarišica rekla, da s kravami pač ni tako hudo, kakor pišejo novinarji, da jih ni po cestah, da ne ovirajo prometa itd. Pa je izkušnja povsem ovrгла to informacijo.

V jeepu smo se vozili po državni cesti. Na obeh straneh namočena riževa polja. Saj krave, reve, za počitek in razmišljanje o svojih minulih in prihodnjih življenjih res niso imele prikladnejšega kotička od ceste, po kateri je moral šofer z naravnost akrobatsko spretnostjo v vratolomnih ovinkih izstiliti prehod. Dogodilo se je tudi to, da se je sveto bitje z rogom obregnilo ob šoferjev komolec (ga ranilo) in dostojanstveno nadaljevalo svoja razglabljanja.

Posledica? — Plačali smo

vrat, v drugem nadstropju prav isto. Spodaj na ulici teče življenje normalno, kakor kjerkoli drugod, kakor da se tu ne bi odvijala ena najstrašnejših licitacij živga človeškega mesa na svetu.

Za železnimi pregradami stojijo ženske vseh starosti in narodnosti. Po dve-tri so v sobici. Med notranjščino in vhodom visi umazana plahta, pred plahto jih razsvetljuje električna žarnica. Čakajo odjemalcev. Vsaka uslužbenka mora plačevati stanovanje in hrano hišnemu lastniku, državi davek, nagrado Dogodilo se je pred hišami ustavljajo pešce in jim ponujajo svojo blago, in izvoščkom ter šoferjem taksijev za to, da k njim pripeljejo odjemalce.

Vsaka stavba ima svojo šte.

Opice so v Indiji tako vsakdanji pojav, kakor pri nas psi — in mačke v tistih krajih, kjer ni italijanske vojske

pač 10 rupij krajevnamu policistu, da nam ne bi delal še drugih sitnosti.

Pa jim ne zavidam, kravam. Te svetnice brez gospodarja so tako sestradane, da bi jim lahko obesil klobut na kolke. Večina krav je gospodarsko koristna samo s kravjekom za kurjavo. Dosti jih je, ki jih vobče ne molzejo. Zaklati govedo je prav takšen zločin, kakor umoriti človeka.

V časopisju in parlamentu je slišati prav resne zahteve, naj ustanovijo državna zavetišča za ostarele krave. Po uradnih statistikah je v Indiji 26 milijonov ljudi brez strehe.

Pa so Indijci tudi praktični ljudje. Neko gozdno govedo jim je delalo veliko škodo. Kravo so preprosto preimenovali v »konja«, sedaj pa jo smejo preganjati.

Neka vrsta opic uživa posebno spoštovanje. Nemoteno se gibajo po cestah, strehah in železniških vagonih. Nekatere ti celo ponujajo roko, seveda, da bi jim dal hrane.

Številka deset

Vsakemu, ki obišče Bombay, svetujejo že prvi dan, naj si ogleda »kletke«. Znamenite so prav tako, kakor je malabarški grič z »visečimi vrtovi«, Indijski narodni muzej ali jama Elefanta.

»Kletke« so mestna četrt, kjer vlada prostitucija.

V bombajsko luko prihajajo vsak dan ladje iz vzhodnih pristanišč — iz Tokia, Hongkonga, Singapure, Ranguna, Bangkoka, Džakarte. Mornarji pripeljejo s seboj ženske. Ko se jih v Bombaju navlečajo, jih vržejo na kopno in si najamejo novih. Te ženske se potem vlačijo po pristanišču, dokler jih policijske ravnice ne spravijo v mestno četrt, ki je namenjena tej obrti. Tja prihajajo tudi dekleta, ki jih starši prodajo na trgu.

Vrstijo se ulice za ulice. Med prodajalnami in kavarnicami vidimo dolgo vrsto vrat, zamreženih z jeklenimi palčami. V prvem nadstropju so hodniki, za njimi spet vrsta enakih

vilko, izrezano v škatli, v kateri je žarnica. Številka 20 — Angležinje, 26 — Kitajke, 23 — indijske katoličanke, 10 — deklice od desetih do petnajstih let.

Nek fantast je nekoč dejal: »Človek — to zveni ponosno!«

Jelko Žagar

NJEGOVO VIŠOČANSTVO

Poleti so v južnoindijskem mestu Mysoreju imeli seminar o planiranju gospodarskega razvoja, ki ga je organizirala Svetovna univerzitetna služba. Seminar je milostno otvorilo samo Njegovo Visočanstvo maharadža Sri Džaja Čamaradža Vadljar Bahadur, G. C. B., G. C. S. I., Maharadža mysorski in radžapramuk države Mysore. Posnetek našega novinarja prikazuje omenjenega gospoda pri otvoritvi seminarja. V ozadju vidimo osebno stražo z žezlom.

Maharadža, ki prejema letno od države 2.600.000 rupij (182 milijonov din), ima 57 avtomobilov za osebno uporabo in slovi kot največji dobrotnik londonskega filharmoničnega orkestra.

naša reportaža o italijanskem „kulturnem poslanstvu“

(Nadaljevanje in konec.)

Pa je vstopila Italijanka s šibo. Imela je kot kača mrzle oči. Prezirljiv nasmeh je stisnil njene ozke ustnice. »Silenzio! (Tišina!) Parlate italiano! (Govorite italijanski!)« Začela je muka za uboge otroke, še strašnejša muka zame, ki jim nisem smela, niti mogla pomagati. Iz razredov je donel krič, jok, ropot. — a včasih italijanska pesem: »Giovinezza, giovinezza...« — (»Mladost — fišična hmana). Otroci so se upirali. Ker se nikoli niso učili hinavščine, so svojo mržnjo kazali odkrito.

svoje hudobne oči in nekaj zavpla. Zahtevala je, da odgovori. Z divjo brzino so se fantiču utrinjale misli. Kaj naj

stori? Strah ga je davil za vrat. Ona pa kar naprej vpije je in vpije. Tedaj se mu iz grla izvije stok. Kot da bi jo pičilo, plane učiteljica k njemu, ga zveleče za las iz klopi in začne udrihati, kamor je priletelo. Kričal je in se upiral, a ni pomagalo. Vlekla ga je po stopnicah naravnost v klet. Zaloputnila je vrata in prisopla v razred. Otroci so sedeli kakor okameneli. Še dolgo so s tesnobo poslušali krike, ki so prihajali iz kleti. Tudi učiteljica jih je slišala, a se je delala, kot da jih ne. Moreče ure so tekale dalje.

Tudi Italijanke so jo otrokom kazale odkrito. Pa tudi bes in prezir. Moji otroci so bili dan na dan tepeni. Včasih je Italijanka pred mojimi vrati zapela: »Nella patria di Rossetti non si parla che italiano!« (V

Vrišč, pretepanje, jok, sovraštvo

Rossettijevi domovini — bil je tržaški pesnik — se govori le italijansko).

Prišel je ukaz, da morajo učenci »po rimsko« pozdravljati učitelje z dvignjeno roko. Nek fantič mi je rekel: »Vi veste, da vas imam rad, toda rajši kot da bi dvignil roko, se bom skrtil, ko pojdete po cesti.« In so res tako delali. Če sta pa Italijanki šli po vasi, so se v hipu razbežali vsi otroci kot jata vrabcev. Ne zlepa, ne zgrda jih nista mogli ukloniti. In spet je bil v razredu vrišč, pretepanje, jok, sovraštvo.

O kaki metodi pouka italijanski učitelji niso imeli pojma. Bržkone so prišli v naše kraje najslabši in pa taki, ki so komaj dovršili šolo. Za to je bilo vse polno dokazov.

Je stopila n. pr. učiteljica v prvi razred, napisala na tablo vso italijansko abecedo in ukazala otroku: »Leggi!« (Beri!) Otrok je stal in se čudil, kaj zahteva od njega. Ona pa kar naprej: »Leggi, leggi!«

Otrok je končno razumel: »Lezi, lezi!« In je legel na tla. Seveda je skočila k njemu, šiba je zaživžgala...

Prišlo je do groznega dogodka, ki je razburil vso Istro. V razredu je bil fantek šibkega zdravja. Po navadi je bil še preveč mlaren, ker je imel bojno srce. Ko je slovensko učiteljico nadomestila italijanska, je vse njegovo bitje prevzel tak strah, da je bil ves zbeگان. Samo, če ga je pogledala, je vztrepetal.

Nekoga dne je uprla vanj

V kleti je bila groza. Deček je ležal na tleh, kamor ga je vrgla. Skozi lase je polzela kri, a je ni čutil. Vse telo mu je

pretresal drget. Le skozi majhno okence je bledikalo nekaj svetlobe. Bilo je ledeno mrzlo. Otrok je šklepetal z zobmi.

Strah je prežal nanj iz vseh kotov. Strašne pošasti so se nešišno plazile po kleti. Čutil je, da se mu bližajo. Iztrgal se mu je krič za krikom. Spazil se je do vrat in tokel s peščicami po njih. Od nikoder rešilnega koraka. Ves se je sključil in pritisnil k vratom.

Iz ust mu je uhajalo ječanje. Srce mu je burno tolklo, zastajalo, hitelo. Njegovi udarci so kakor s kladivom odmevali v ušesih, v vratu. Groza ga je obšla.

Šele ko je bil pouk končan in so učenci že stali v veži, je učiteljica zmagoslavno odkorakala v klet. Učenci so z vrha gledali za njo. Ključ je zakrpal, vrata so se odprla.

V kleti je ležal fantiček, široko razprtih oči, negiben, bled — mrtev. Učiteljica je kričnila, stekla mimo otrok in planila po stopnicah. Pogumnejši so skočili v klet in zagledali smrt. S krikom so se razpršili po vasi.

Novica je kot plamen zajela vso vas. Množica razkačenih ljudi je stekla proti šoli. Zgoraj je pri oknu stala Italijanka in strmela v usodo, ki se ji je čedalje bolj grozeče bližala.

Ko so prvi vaščani vdrli v šolo, je učiteljica že visela. Tudi njo je premagala groza.

ZANIMIVOSTI

AVTOMOBIL

NA EIFFELOVEM STOLPU

Francozi trdijo, da je v Parizu edini kraj, kjer ni avtomobilske gneče, samo še Eiffelov stolp. Toda pretekli teden je tudi ta izgubil svojo »neomadeževanost«. S posebnim dvigalom so dvignili avtomobil v prvo nadstropje stolpa in ga tu razstavili kot simbol pariške avtomobilske razstave, ki je vsako leto v prostorih Grand Palaša.

»ČUDEŽNI PADAR«

V MADRIDU

V vrsti škandalov, ki so jih že in jih še povzročajo vseh vrst padarji in lažizdravniki v Frankovi Španiji, so te dni odkrili novega »čudežnega zdravnika«. Nek madridski bolničar se je proglasil za zdravnika in trdil, da ima zdravila, ki ozdravijo najtežje, celo neozdravljive bolezni. Svojim pacientom je vbrizgal v žile mleko. Zaprl so ga šele, ko je umrl deset njegovih bolnikov.

GOVOREČI PES

Zoologi so končno potrdili vest, ki je pred kratkim izzvala splošno začudenje. Dreser John Shelton iz Utaha je naučil svojega buldoga »Luckija«, da spregovori nekaj kratkih in lahkih besed. Pes izoblikuje besede in zloge globoko v griu, vendar se besede dovolj jasno slišijo. Dreserjeva hiša je stalno zasedena s številnimi obiskovalci, ki želijo videti tega edinstvenega psa.

ORJAŠKI MOZAIK

Na pročelju palače prometnega ministrstva v Mexico Cityju prav te dni postavljajo orjaški mozaik, ki prikazuje življenje prastarih Aztekov in Toltekov. Skupina umetnikov je najprej sestavila mozaik normalne velikosti, na osnovi

tega pa so pozneje pričeli iz barvnih kamnov in stekel sestavljati tega orjaka, ki bo, kakor pravijo, lep arhitektonski okras nebotičnika.

»VEČNI POTNIK« JE NASEL DOMOVINO

Michela Patricka so pred dvema letoma izgnali s Kitajskega. Polnih deset mesecev je potoval od Hoinkonse do Makaa, vendar nikjer ni doblil dovoljenja, da bi se izkrcal. Polizkušal je tudi v Franciji in Italiji ter drugih državah, vendar so ga povsod odklonili. Končno se ga je »usmili« Dominikanska republika in mu dovolila naselitve.

»RIMSKI NAČIN«

Prvi italijanski vojak, ki so se 1. oktobra 1918. leta izkrcali v Pulli, so šli po ulicah, obkroženi z vseh strani z oboroženimi Jugoslovani. Mnogo bolj so bili podobni ujetnikom, kot pa »zmagovalcem«. Takemu zmagovalnemu vkorakanju je italijanski tisk posvetil celo stolpce s ponosnim naslovom: »Polja presa romanamente!« (Pula zavzeta na rimski način!)

SOLA IN DIVIZIJE

Konec avgusta je italijanska vlada izdala dekret, s katerim je zaprla številne državne šole v toskanskih provincah Pise in Siena ter v nekaterih provincah Marche in Sicilije.

Dekret opravičuje to dejanje »s pomanjkanjem sredstev«. Odlok je podpisal demokratski minister Segni, proračun za prosveto pa reducira Pella. Zakaj? Zato, ker ima ogromne stroške z oborožitvijo divizij, med katerimi so tudi tiste, ki jih je g. Pella poslal na jugoslovansko mejo, kar tudi precej stane. Stroške pa naj nosi prosveta, ker je ljudstvo že dovolj prosvetljeno?

Letos že drugo leto

Nadaljevanje tečajev za žensko mladino

Lansko zimo so bili povsod po Jugoslaviji obvezni tečaji za zdravstveno vzgojo ženske, zlasti kmečke mladine. V Sloveniji je bilo takrat 607 tečajnih centrov in 18 tisoč udeleženk. V Kranjskem okraju so bili tečaji na 42 osnovnih šolah na deželi in v mestih, udeleženk pa je bilo 1012.

Prihodni teden bo pri nas pričelo nadaljevanje te velike akcije. Tečaji so predvsem namenjeni tistim dekletom, ki so že lani obiskovala prvi letnik, vendar pa se ne smejo omejiti samo nanje. Učna snov je tako široka in tako važna za okolje, v katerem živimo vsi, da naravnost zahteva dosti večje udeležbe. Na sporedu bodo predavanja o higieni in epidemiologiji ter borbi proti nalezljivim boleznim, o higieni nosečnosti in negi zdravega otroka, o prvi pomoči, o protiletalski zaščiti, o prehrani, o borbi proti alkoholizmu in o duševni higieni. Seveda pa ne gre samo za predavanja. V preteklem letu, je bilo v tečajih morda le preveč suhe teorije, letos pa bo pouk dosti bolj prilagojen konkretnim krajevnim prilikam, bo dosti bolj praktičen.

Tečaje organizira požrtovalna mreža v službi javnosti, o kateri le redkokdaj govorimo, še manj pa pišemo. — Rdeči križ. Finansiral bo tečaje v letošnjem koledarskem letu tudi Rdeči križ, že prihodnje leto pa Okrajni ljudski odbor.

Ti tečaji seveda niso namenjeni le neposredno predvojaški vzgoji, kot smo jih običajno obravnavali. So del vztrajnega boja naše skupnosti proti zaostalosti in neznanju, tema najhujšima nasprotnikom socializma. Zato ne bodo niti najmanj podobni sishemu, nezainteresiranemu podajanju neke odmaknjene učne snovi, pač pa bodo prilagojeni življenjskim okoliščinam, v katerih živijo tečajniki. Predavatelji bodo teorijo prožno prilepili na žive oblike zaostalosti naše vasi, ki je res zaostala, kljub govorjenju o naši slovenski in gorenjski kulturnosti. (Spomnimo se, da imamo na deželi še vedno opraviti z vražami, predsodki itd., ki še vedno živijo v določenem delu vaškega, zlasti ženskega prebivalstva.) Zato bodo rednim zdravstvenim predavanjem dodana še predavanja s področja splošne izobraz-

be. Prav zato bodo tečaji posebej poudarili praktično dejavnost.

Na ta način si bodo prizadevali iz mladih ljudi, ki bodo posejali tečaje, napraviti zdravstvene pionirje, ki bodo v prihodnjem življenju svojih občin v majhnih zdravstvenih akcijah predstavljali stalen dejavni element, poizkušali doseči razne izboljšave, opozarjali na potrebe s stališča zdravstvenih pogojev, — skratka postali nova aktivna skupina državljanov, ki ji ne bo vseeno, kako teča razvoj.

Tudi doslej je bilo že precej podobnih tečajev in predavanj za mladino ali žene. Toda zmeraj se je zgodilo, da so se take skupinice po končanem pouku tudi razšle. Zanje je bilo kmalu pozabljeno, koristi ni bilo takšne, kakor bi lahko bila. To se to pot ne sme ponoviti. Zato bodo tudi tako pazili na metodo pri tečajih.

In še ena stvar je važna, da ne bi zaman trošili tolikšnih denarnih sredstev. (Lani so tečaji stali 352 tisoč dinarjev). Nikar naj se ne omeji samo na najožji krog udeležencev. Predavanja v teh zdravstvenih in splošnoprosvetnih tečajih bodo koristila prav vsakomur, tako posameznikom, kakor tudi nam vsem, saj bodo razširila krog ljudskoprosvetnega dela. Še najbolj pa bodo koristna

našemu zdravstvu, ko bodo uspela ustvariti na podeželju stalne zdravstvene aktiviste, nekakšne podaljšane roke naših zdravstvenih organov, ki se spriče svoje obremenjenosti ne morejo dovolj posvetiti preventivnemu delu.

Če se zamislimo nad pomembnostjo te akcije, so nam kar nerazumljivi nekateri politični aktivci na našem podeželju, ki jo tako daleč podcenjujejo, da o teh tečajih niti ne vedo.

Ker so tečaji tako važni, upamo, da bodo naleteli na takšno pripravljenost, da obveznost udeležbe že takoj odpade kot odvečno vprašanje.

Modne malenkosti

Linija frizur za jesenske in zimске dneve je dvojna. Srednje kratko prstriženi lasje, ki jih češemo nazaj in od vrata navzgor. Valovit pramen las se spušta na čelo, kar da obrazu nežnejši videz.

Frizura, ki jo češemo navzdol, ima nekoliko variant: »bubi« pričeška in neurejena »Tarzan« frizura sta najpogostejši. Česanje navzdol prhlaja v inozemstvu močno do izraza. Ta linija zahteva mnogo manj truda in časa, ženskemu obrazu pa da prav tako prikupen izgled kot bujna pričeska navzgor. V zimski in jesenski dobi se ta linija najbolj uveljavlja, ker nosimo klobuke in kape.

Cvetje v sobe

Jeseni in pozimi, ko večino dni preživimo v zaprtih prostorih, si skušamo napraviti naše stanovanje čim bolj prijazno. Sobo lepo poživimo s šopkom cvetic. Toda odrezano cvetje rado kaj kmalu ovene. Zato ga moramo prehitro menjati z drugim. Pri pravilnem ravnanju pa ostanejo cvetice tudi v vazi dalj časa sveže.

Cvetice za vazo režemo ali pa kupimo s čim daljšim stebelom. Ko jih prinesemo domov, jih razvrstimo v dve skupini. Cveticam s trdimi, lesenimi stebli samo gladko odrežemo peceelj in jih le malo skrajšamo. Cveticam z mehkiimi, vodenimi stebli pa krajša-

mo peclje do 15 cm, zato, ker ostanejo na ta način dalj časa sveže. Posode, v katere razvrstimo cvetje, naj bodo čiste, da se voda prehitro ne usmradl. Zategadelj vrzemo vanjo tudi ščepec soli ali nekaj drobcev oglja. Vsak drugi dan nanovo odrežemo košček peclja, da rastlina lahko vsrkava vodo. Čim bolj na hladnem imamo šopek, tem dalj časa se drži.

Lepota šopka pa je mnogo odvisna tudi od vaze. Danes imamo poleg steklenih vaz tudi keramične, ki so že same po sebi zelo dekorativne. Vanje postavljamo le take cvetice, ki harmonirajo z njimi. Dostikrat zadostuje le vejica kakega lepoticnega grma ali pa navadna cvetica. Spraviti listje v sklad s keramično vazo ni lahko; to je že umetnost, ki ji ni vsakdo kos. Tu moramo misliti na svetlobne efekte, barvo cvetja, vrsto rastline, da vse to uravnesimo s keramikom. Pri šopku nikdar ne odločujmo množina cvetja, ampak kako je sestavljen in v kakšni okolici stoji. Za lepe cvetice je potrebna tudi umetniško izoblikovana posoda. Tako bomo našli v cvetkah mnogo več lepote in harmonije.

Kako hranimo sadje?

Za sadno shrambo je najboljša dobra klet z enakomerno toplino. Temperatura v jeseni ne sme presegati +10° C, pozimi pa ne pasti pod +2° C. Če je nevarnost, da bi sadje zamrznilo, ga v hladnih dneh prekrijemo z vrečami ali s slamo.

Pretopla shramba za sadje ni priporočljiva. Pogostokrat se nam ravno zaradi neprimerne shrambe pokvari mnogo sadja. V prešuhem prostoru sadje zaradi hitrega izhlapevanja vode kmalu ovene, v prevlažnem pa začne gniti. Sadje s hrupavo kožo hlapi posebno močno. Suho shrambo poškopimo po tleh z vodo, ali postavimo va-

njo z vodo napolnjene nizke posode. Vlago potegne nase živo apno ali zdrobljeno oglje, ki ga postavimo v nizkem zaboju sredi kleti. Ko se je nasrkalo vlage, ga odstranimo in po potrebi zamenjamo z novim.

Zrak mora biti v shrambi čist in svež. Plodovi dihanjo, pri dihanju sprejemajo kisik in oddajajo ogljikov dvokis. Porabljajo kisik, ki je v zraku, zato moramo sadno shrambo zračiti. Zrak v sadni shrambi kvarijo tudi močno dišeče snovi (kislja repa, zelje). Tujin duhov se sadje rado navzame, ni več tako okusno in za prodajo neprimerno, zato naj bodo sadne shrambe ločene.

Svetloba pospešuje zorenje, posebno če je klet topla, zato določimo za sadno shrambo temnejšo klet.

Sadje v večjih shrambah nasipavamo v pregrade ali lesene predahe, ločeno po sortah. Finnejše sorte zlagamo v lesene police iz letev.

Kjer pa nimamo prostora za ločeno sadno shrambo, določimo za shranjevanje najbolj primeren prostor, ki nam je na razpolago, in čim bolj ustrezno zaščitimo pred mrazom. Zelo dobro se obnese, če vsak plod zase zavijemo v tanek snažni papir. S tem preprečujemo izhlapevanje, medsebojno okuženje gnilih plodov, obenem pa jih zavarujemo pred mrazom. Ta način hranitve je posebno priporočljiv za manjša gospodinjstva, ki nimajo posebnih klet in hranijo tako vloženo sadje tudi v nekurjeni sobi.

Vse gnile in nagnite sadeže, ki jih najdemo pri prebiranju, vedno takoj odstranimo. Prav škodljiva je razvada, da jih namočemo v sredo kleti in tam pustimo.

Ponekod shranjujejo sadje tudi v podslapnicah kot repo ali korenje.

Posebno dobro se ohranijo kisana jabolka in bruske. Vložimo jih v čebre, zalijemo z vodo in obtežimo s kamni. Kisano sadje je zelo okusno in sočno.

Vitamin D je važen predvsem za otroke. Pomanjkanje tega povzroči rahitis (mehke kosti). Veliko ga je v ribjem olju in rumenjaku. Pri sončenju ga tvori tudi naša koža.

Vitamina B in C pri kuhanju preideta v vodo, zato je ne smemo zavreči.

Za kratek čas

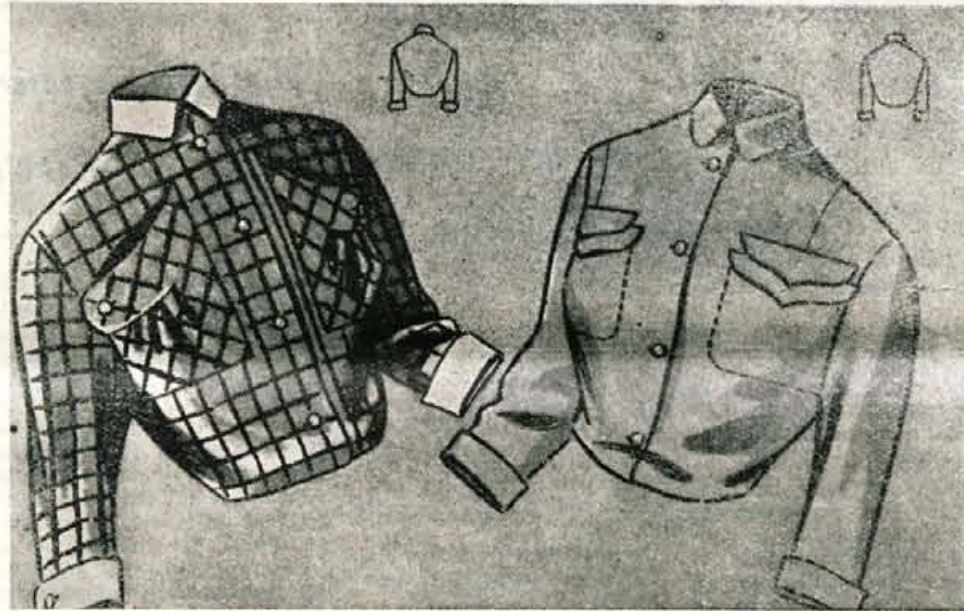

Ona: Kaj naj ti pripravim za dvajsetletnico poroke?
On: Vsaj pet minut molka.

Nasvet

Prodale, ki cvilijo ali neradi tečejo, namaži s strojnim oljem ali svinjsko mastjo po robovih in tudi letve, na katerih se premikajo.

Star kruh spet zmehčamo, če štruco ali hlebec zavijemo za nekaj časa v vlaženo prtič, nato pa razvitega postavimo v toplo pečico za pol ure.

Dve športni bluzi; prva iz kockaste, druga iz enobarvne tkanine

Ariel Kassak:

Sreča! Fotoreporterji in novinarji so prežali na vsak njen korak. Lilian je bila zbegana in se prepuščala dogodkom kakor v snu. V hiši sta prijateljici najeli še dve sobi, da sta vanje spravili darila in nakupe. Večere so preživljali na plesih v najodličnejših lokalih. Lilian je bila stalno obdana od trume radovednežev. Končno se je utrudila in naveličala. Zadnji dan se je zaprla v sobo in ni marala nikamor več.

Molče sta z Bikom hodila skozi množico in instinktivno iskala mirnejšega okolja. Liliani je bilo hrupa že preveč. Prišla sta v temen, samotni drevored. Tišina je bila moreča, čeprav sta si je želela. Lilian se je ustavila.

— Harry, nisem se vam še zahvalila za vse, kar ste ta teden storili zame! Brez vas bi se bila izmučila do smrti.

— Ah kaj, saj sem plačan za to, še celo z vašim denarjem, je zagodrnjal Harry.

— Saj je lepo, če ima človek toliko denarja, da si lahko kupi, kar poželi: oblek, krzna, ne da bi bilo treba misliti na ceno, in vendar...

— Pa ne, da obžalujete tisti člen oporoke, ki vam prepoveduje možitev?

— Glejte, res ne mislim na poroko, vendar bi bilo kruto, če bi se mi kdaj primerilo, da bi se... da bi se zaljubila. Nenadoma je Lilian vzkliknila in se oklenila Harryja. Nekaj vlažnega in mrzlega se je bilo dotaknilo njene noge.

Stisnila se je k njemu, on jo je krepko objel okrog pasu. A deklico je prestrašil le majhen kužek, ki je pritekkel kdo ve od kod in jo povohal.

— Lilian! je rekel Harry s takim glasom, da ga sam ni spoznal. Ne hodite od tod! Ostanite v Hollywoodu!

Njune ustnice so bile tako blizu, da so se skoraj dotikale, zrla sta si v oči kov očarana in omamljena. Bil je res na tem, da ji po vseh predpisih odkrije ljubezen. Pomislite, tak tepec! Ni maral, da bi šla v New York. Denar ju je ločil. Tudi Lilian je bila zaljubljena. Prav sedaj, ko je bilo najmanj primerno. Čakala je z zadržanim dihom, da bo nadaljeval in povedal.

Odtrgal se je od nje tako naglo, da jo je skoraj odsunil.

— Ali bi hotela zavreči dva tisoč pet sto dolarjev na teden?

— Morda!

— Potem, potem ste... neumnica! Če bi se meni kaj takega primerilo, mislite, da bi odklonil? Ne, ne bi bil tak bedak!

— Toda poprej ste rekli...

— Nič nisem rekel! je zavpil Harry, jezen sam nase. V duhu jo je že videl, kako roma iz enega filmskega studija v drugi, kako berači za drobtinice, v revni obleki, v ponošenih čevljih.

— Mislim sem, da ste drugačni. Toda že vidim, da so vsa dekleta same lahkoživke, je zaklical kruto.

Lilian je stekla po cesti in si pritiskala peščice na boleče srce.

Naslednjega dne je Harry prejel brzojavko: MARGA BOLLE IZSLEDENA V FRANCJI.

In še eno od Berta Kinga: MARGA IZSLEDENA STOP VEDNO BOLJ PREPRIČAN O UMORU STOP PRIČEL Z DELOM STOP ZA BOŽJO VOLJO PRIDI V NEW YORK STOP.

V.

Dospeli so. Spet so nastopili dnevi, polni mrzličnega nemira. Spoznala je notarja Gassmanna, gospoda de Huentasa (ki ji je bil takoj antipatičen), prišla je v grad in si izbrala sobe, ogledala park, konjušnico, garaže, izbrala služkinčad, kupila avto, spet nakupovala, nakupovala, sprejemala novinarje, — začela življenje bogate dedinje. Lilian je pri tem težko čakala na drugo dedinjo, svojo sestrično Margo.

Toda komaj ji je pogledala v oči, je spoznala, da bosta sovražnici.

Z motornim čolnom so se odpeljali na „Normandie“, ki je bila vsidrana v pristanišču. Vsi so počakali v čolnu, le notar z običajno aktovko pod pazduho je stopil na krov ladje, da pozdravi drugo dedinjo Margo Bolle.

Marga je lahkotno skočila v čoln. Obledena je bila v razkošen krznen plašč. Bila je kraljevska pojava. Njene mrzle modre oči so se komaj ustavile na Liliani, pozorno premotrile de Huentasa in končno z dopadenjem premerile Harryja. Ljubka francoska služkinja jo je spremljala. Z ladje so izkrcali celo goro kovčkov.

— Glej, kako si obližuje ustnice, je zašepetala Mary. Stara je gotovo kakih trideset let. Ne pusti se potlačiti! Mrzla je kot kača.

V Gassmanovi pisarni je Marga predložila vse potrebne listine, ki so nedvomno dokazovale, da je res Williamsova dedinja. Tam je tudi povedala zgodbo svojega življenja.

Po očetovi smrti sva se z materjo preživljali s tem, kar je zaslužila s poučevanjem angleščine. Nikdar ni omenjala svoje družine. Po njeni smrti leta 1925 sem našla njen dnevnik in nekaj pisem.